Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

Газета 1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

6 ОКТЯБРЬ, СЕШАНБА. № 19[illegible] (445). 1992 йил

Сотувда эркин нархда

АЛЛОМАНИ ШАРАФЛАБ

СУРАТДА: Ислом Каримовнинг академик И. Ҳамробоевга геология соҳасидаги хизматлари учун олтин медаль ва диплом топшираётган пайти.

В. МИЛЕНЬКИЙ олган сурат.

Мустақиллик шарофати билан босиб ўтган йўлимизга, ҳаётимиз, туриш-турмушимизга бутунлай бошқача назар ташлаётган шу кунларда Совет ҳокимияти йилларида ҳам ватанимиз истиқлоли, истиқболини кўра олган, шу мақсадда жонини жабборга берган одамлар бўлганидан фахрланасан, киши. Ҳабиб Абдуллаев деганда, шундай фидойи инсон кўз ўнгимизда гавдаланади.

Алишер Навоий номидаги Ўзбек давлат катта академик опера ва балет театрининг муҳташам залига ташриф буюрган республика раҳбарлари, жамоатчилик намояндалари, олиму фозиллар, алломанинг сафдошлари ва шогирдлари, ёру биродарлари ва дўстлари, ўшлик бир гуруҳ юртдошлари, Ҳамдўстлик мамлакатларидан келган меҳмонлар Ҳабиб Абдуллаев хотирасига ҳурмат бажо келтирдилар.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг президенти М. Салоҳиддинов буюк олим таваллудининг 80 йиллигига бағишланган тантанали мажлисни очиб, Ҳабиб Абдуллаевнинг ҳаёти ва ижтимоий фаолияти, илмий кашфиётлари, фанга қўшган мислсиз ҳиссаси ҳақида маъруза қилди.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов мажлисда сўзга чиқиб, Хабиб Абдуллаев қисқа умр кўрганига қарамай, туғма истеъдоди туфайли ватани, халқи бахт-саодати йўлида улкан ишларни қилишга улгурганини, эл-улуснинг чексиз меҳрини қозонган буюк юртдошимизнинг беминнат хизматларини алоҳида таъкидлади.

И. А. Каримов Ҳабиб Абдуллаев маъракаси муносабати билан унинг номидаги медаль таъсис этилганини, бу медаль она юртимизнинг олий сифатли олтинидан тайёрланганини, биринчи нусхаси Фанлар академияси умумий йиғилишининг қарорига мувофиқ академик, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон Республикаларида хизмат кўрсатган фан арбоби, Абу Райҳон Беруний номидаги Давлат мукофотининг совриндори, Ҳабиб Абдуллаевнинг шогирди ва сафдоши И. Ҳамробоевга топширилишини айтганида, залда гулдурос қарсаклар янгради. Ислом Абдуғаниевич олимнинг кўксига олтин медални тақиб, мукофотланганлик тўғрисидаги дипломни топширади.

И. Ҳамробоев мукофотни қабул қилиб олар экан, ватан фани тараққиётига бундан кейин ҳам муносиб ҳисса қўшажагини, бу йўлда куч-қувватини аямаслигини айтиб, юксак мукофот учун республика раҳбарларига, Фанлар академиясига, уни тарбиялаб шу кунларга етказган она халқига самимий миннатдорлик изҳор этди.

Ҳабиб Абдуллаев таваллудининг 80 йиллигига бағишланган тантанали мажлис Ўзбекистон санъат усталарининг катта концерти билан ниҳоясига етди.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев, Республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазир ўринбосари М. Қорабоев, Республика Президенти ҳузуридаги давлат котиби Р. Ражабов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков қатнашдилар.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Президент жаноблари, Ўзбекистонга қилган расмий ташрифимдан кейин Финляндияга қайтиб бормасимдан аввал менга, рафиқамга ва Финляндия делегациясига тайёрланган ажойиб сафар режаси учун сизга сидқидилдан ташаккур айтмоқчиман. Мамлакатингизнинг анъанавий меҳмондўстлигини юксак қадрлаймиз. Ўрта Осиё маданиятининг буюк тарихий обидаларини зиёрат қилиш эса биз учун айниқса мароқли бўлди.

Ташриф чоғидаги суҳбат ва муҳокамаларимиз Финляндия билан Ўзбекистон ўртасидаги муносабатлар жуда яхши ҳолатда эканлигидан аниқ-тиниқ далолат беради. Гарчи биз умумий йўлимизнинг илк босқичида турган бўлсак ҳам қулай тараққиёт учун ҳамма имкониятларимиз бор.

Шу мавриддан фойдаланиб, сизни ва рафиқангизни Финляндияга ташриф буюришга яна таклиф этаман. Бу ташриф бизга икки мамлакатимиз ўртасидаги муносабатларни янада мустаҳкамлаш соҳасидаги ишни давом эттириш учун яна бир имконият беради.

Мауно КОЙВИСТО,
Финляндия Республикасининг Президенти.

МАУНО КОЙВИСТО ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистонга расмий ташриф буюрган Финляндия Президенти Мауно Койвисто ҳамда унга мамлакатимиз бўйлаб сафарида ҳамроҳлик қилаётган президентимиз Ислом Каримов 2 октябрь куни тушдан кейин Бухорога келдилар.

Финляндия ва Ўзбекистон Республикалари давлат байроқлари билан безатилган Бухоро аэропортида олий мартабали меҳмонларни вилоят ҳокими Д. Ёдгоров, вилоят ҳокимининг биринчи муовини М. Раҳмонов, Бухоро шаҳри ҳокими У. Носиров ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Финляндия Президенти ва унинг рафиқаси Бухоронинг таърифи етти иқлимга кетган тарихий-меъморий обидалари — Амир Саид Олимхон ёзги дала ҳовлиси — Ситораи Моҳи Хосса, ўн еттинчи асрда бунёд этилган Девонбеги ансамблига кирувчи Лаби Ҳовуз, масжид ва мадраса, сомонийлар мақбараси, Чашмаи Аюб ва бошқа ёдгорликларни зўр қизиқиш билан кўздан кечирди.

Олий мартабали меҳмон президентимиз ҳамроҳлигида Бухоро районидаги Усмон Юсупов номли жамоа хўжалигида бўлиб, пахтакорлар, механизаторлар билан суҳбатлашди.

Кечқурун Бухоро вилояти ҳокимлиги олий мартабали меҳмонлар шарафига зиёфат берди. Зиёфат олдидан Финляндия Президенти ЎзА мухбири И. Сафаров билан мусоҳабада, жумладан, шундай деди:

— Ўзбекистонда уч кунгина бўлдим. Таассуротларим катта. Ислом Каримов билан кўп масалаларда фикримиз бир жойдан чиқди. Аминманки, ушбу ташрифдан сўнг Финляндия — Ўзбекистон алоқалари янги босқичга кўтарилади. Республикангиз Президентининг узоқни кўзлаб олиб бораётган изчил халқпарвар сиёсати ўзининг ажойиб самараларини беради, албатта. Буни ишонч билан айтишимнинг боиси шундаки, ана шу сиёсат туфайли Ўзбекистон Ўрта Осиё минтақасида энг осойишта мамлакат бўлиб қоляпти.

Финляндия Президенти М. Койвисто шу куни Бухородан Хельсинкига жўнаб кетди. Бухоро аэропортида олий мартабали меҳмонни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Бухоро вилояти ҳокими Д. Ёдгоров ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолишди.

* * *

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов шу куни Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА).

БОШ ВАЗИР ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ва Болтиқбўйи мамлакатлари Таълим вазирларининг Тошкентда бўлиб ўтган биринчи қўшма маслаҳат учрашуви қатнашчиларини 4 октябрь куни Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А. Муталов қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбатда алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш муаммолари муҳокама қилинди. Таълим соҳасидаги ҳамкорлик ҳақида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларининг ҳукумат бошлиқлари шу йил май ойида имзолаган Тошкент битими таълимга оид жамики муаммолар юзасидан ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада ривожлантириш учун кенг имкониятлар очаётганини учрашув қатнашчилари таъкидлаб ўтишди.

(ЎзА).

ПАХТА–ВАТАНГА!

Республика вилоятларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 5 октябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — вилоятлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан бери.

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Фарғона	2,71	36,10	1,90	13,39
Бухоро	2,40	30,44	1,24	7,95
Хоразм	1,37	24,06	0,02	0,02
Андижон	2,53	23,45	1,70	4,77
Сурхондарё	1,79	21,34	1,57	12,11
Наманган	2,58	15,00	1,60	6,06
Қашқадарё	1,78	12,61	1,33	7,87
Навоий	1,43	10,86	0,18	0,43
Қорақалпоғистон Республикаси	1,23	10,78	0,35	1,27
Тошкент	0,77	6,46	0,26	0,99
Сирдарё	0,33	2,22	0,07	0,13
Самарқанд	0,54	1,91	0,13	0,29
Жиззах	0,29	1,10	0,17	0,57
Республика бўйича	1,57	15,92	0,80	4,32
ШУ ЖУМЛАДАН ИНГИЧКА ТОЛАЛИ ПАХТА				
Наманган	2,77	18,97	—	—
Сурхондарё	1,43	17,17	—	—
Навоий	0,52	4,01	—	—
Қашқадарё	0,74	2,12	—	—
Бухоро	—	—	—	—
Республика бўйича	1,28	13,51	—	—

АСОСИЙ ҚОНУНИМИЗ

АДОЛАТЛИ, ЭРКПАРВАР, ХАЛҚЧИЛ ВА МУКАММАЛ БЎЛИШИ КЕРАК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ ЛОЙИҲАСИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

ИЗЧИЛЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ КЕРАК

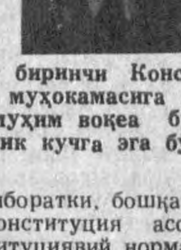

МУСТАҚИЛ Ўзбекистоннинг биринчи Конституцияси лойиҳасининг умумхалқ муҳокамасига қўйилиши республикамиз ҳаётида муҳим воқеа бўлди. Чунки Конституция олий юридик кучга эга бўлган Асосий қонундир.

Унинг олий юридик кучи шундан иборатки, бошқа барча қонунлар ва норматив актлар Конституция асосида қабул қилиниши зарур. Агарда конституциявий нормаларга қонунлар зид келган тақдирда бундай қонунлар ўз кучини йўқотади, конституциявий нормалар кучда қолади. Конституцияда давлат ва жамият ҳаётидаги энг муҳим жабҳаларнинг бари ўзининг қонуний аксини топади. Республикамизда кучда бўлган аввалги Конституциялар иттифоқ Конституцияси асосида қабул қилиниб, унда иттифоқ Конституцияси нормалари кўр-кўрона такрорланган бўлса, муҳокамага қўйилган Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ҳақиқий мустақил давлатнинг Асосий қонунидир. Бу борада уни Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ҳуқуқий пойдевори деб аташ мумкин. Шунинг учун ҳам республикамиз келажагини ўйлаган барча фуқаролар унинг муҳокамасида фаол қатнашишлари зарурдир.

Конституция лойиҳаси билан танишиш шуни кўрсатадики, уни тайёрлашда катта, машаққатли меҳнат қилинган, ҳеч бир хорижий мамлакатнинг конституциялари асос қилиб олинмаган, лекин шу билан бирга турли хорижий мамлакатлар конституцияларининг бой тажрибасидан самарали фойдаланилган ҳамда республикамиз миллий хусусиятлари ҳам ҳисобга олинган.

Конституциямиз лойиҳасида жаҳонда тан олинган демократик принципларнинг деярли барчаси ўз ифодасини топган. Шу билан бир қаторда лойиҳани янада такомиллаштириш зарур. Конституция лойиҳасида мустақил Ўзбекистон Республикасида давлат бошқарувининг қайси шакли ўрнатилиши лозимлиги аниқ кўрсатиб берилмаган. Муқаддимада Ўзбекистонда давлат бошқарувининг президентлик республикаси шакли ўрнатилиши аниқ-равшан кўрсатилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Чунки давлат бошқарувининг бу шаклида марказий давлат органлари

(Давоми 2-бетда).

КИНОАНЖУМАН АРАФАСИДА

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг Тошкентда ўтказиладиган XI халқаро киноанжумани арафасида турибмиз. Хўш, бу анжуманга тайёргарлик ишлари қандай кетяпти!

5 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасида кинофестивални ўтказувчи ташкилий қўмитанинг бўлиб ўтган йиғилишида ана шу масала муҳокама қилинди.

Йиғилишда ушбу халқаро тадбирни ўтказишда хизмат этувчи гуруҳларнинг ҳисоботи тингланди.

XI Тошкент халқаро кинофестивалининг ажойиб хусусиятларидан бири — унинг давомийлигидир, деб таъкидланди йиғилишда. Бу галги анжуманнинг мустақиллик шароитида ўтказилаётгани жаҳон кино санъаткорлари диққатини ўзига жалб этмоқда. Хорижий мамлакатлардан фестивалда қатнашиш истаги билдирилган илтимосномалар ҳамон келиб турибди.

Шубҳа йўқки, уч қитъа мамлакатларининг XI Тошкент халқаро кино анжумани миллий кинематографиячилар ютуқларининг кўригига айланади, нафақат кино, айни вақтда маданият байрами бўлади.

Йиғилишни республика Бош вазирининг ўринбосари Э. Самандаров бошқарди.

(ЎзА).

«Халқ сўзи» 1993 йилда

— Сиз Ўзбекистон Республикаси юқори давлат ташкилотларининг муҳим қарорлари билан ҳаммадан илгари танишишни;

— Республикамиз, Ҳамдўстлик мамлакатлари ва узоқ чет давлатларда бўлаётган ҳодисалар ҳақида оператив хабар топишни истасангиз;

— Иқтисод, сиёсат, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишнинг ҳар қандай жиҳатлари ҳақида муаммоли масалаларни кўтармоқчи ва овозингизни Олий Кенгаш, Республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг энг юқори идораларида эшитишларини хоҳласангиз:

— «Халқ сўзи»га обуна бўлинг.

Газетанинг бир йиллик обуна баҳоси 390 сўм.

Олти ойга 195 сўм.

Уч ойга 98 сўм.

Бир ойга 49 сўм.

Газета ҳафтада беш кун чиқиши эътиборга олинса, ҳозирги нарх-навода бу пул у қадар кўп эмаслиги аён бўлади.

Ф. СП—1

ССЖИ Алоқа вазирлиги «Матбуот» уюшмаси»

АБОНЕМЕНТ рўзнома / ойнома 64608 (нашр кўрсаткичи)

«Халқ сўзи» (нашр номи)

Обуна сони 1

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга ______ (почта кўрсаткичи)

Кимга ______ (исми ва отасининг исми бош ҳарфлари)

п. в. | жойи

РЎЗНОМАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

64608 (нашр кўрсаткичи)

«Халқ сўзи» (нашр номи)

Обунани янги манзилга юбориш	Баҳоси	Сўм	Обуна сони
	Баҳоси	Сўм	

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга ______ (почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга ______ (исми ва отасининг исми бош ҳарфлари)

Куз... Дарахтларнинг шохларидаги тилло япроқлар ерга бир-бир тўкилмоқда. Тиниқ сувларни жимирлатиб эсаётган муздек шаббода тоғ чўққиларига қор тушганидан далолат беради. Ҳосили йиғиштириб олинган далаларда чавандозлар от чоптиришади. Эркинлик ва куч-қудрат тимсоли бўлган тулпорлар ҳур диёримизнинг замини узра елдек учишганини кўриб ҳавас қиласан киши. Яшагинг келади. Тўқлик ва хотиржамлик шарофати билан эзгу ишларга қўл урмаслик мумкин эмас. Энди улоқ, кўпкари каби халқ байрамлари тўйларга уланаверади. Чунки бу юрт одамлари минг йиллардан буён ва бундан кейин ҳам ҳурлик ҳамда тинчликка интилиб яшашади.

• *Истиқлол туйғуси*

НАЖОТ КЕМАСИ

«...ЎЗИ АЙТСИН, ЎРГАТСИН: «НАЖОТ ҚАЙДА?» «ХАЛҚ СЎЗИ», 1991 ЙИЛ, 19 ФЕВРАЛЬ.

Ҳаким САТТОРИ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси мукофоти лауреати.

Биз ҳозиргача (эҳтимол, беш-ўн йилдан ёки юз йилдан буён) дунёни ғубор ичида кўриб келганмиз ёхуд яшаган кунларимиз ёлғон бўлган. Меванинг етилиб, пишишини дарахтдан эмас, моҳиятдан излаш керак. Бу мўъжизанинг замирида шундай сирли куч борки, уни тўхтатиб қолишдан ларзон шохларида ҳосилини қийналиб тутиб турган дарахт ҳам ожиз. Ўзбекистон учун истиқлол ана шундай зарурат эди.

Бир қадам орқага тисарилиб мушоҳада қиладиган бўлсак, барча соҳанинг бўҳрон ичида қолгани ёлғон эмас. Хушхўр майиз навларидан тортиб болалар саломатлигигача, дини Ислом камситилганидан Амир Темурнинг унутилганигача тезкор муолажани талаб қилади. Алал-оқибат энди бунақа яшаб бўлмаслиги, нимадир рўй бериши кундек равшан бўлиб қолганди. Хайрият, асрлар давомида босиб турган зирҳнинг ўзи чатнаб, парчаланиб кетди ва худди муз қатламини ёриб, қуёшига интилган бойчечакдек Мустақиллик юз кўрсатди. Эътироф шундаки, бойчечак жасоратини ҳаммадан олдин илғаб, уни элга маълум қилган, қаҳратон кунлар ўтиб, ҳамал келганини англаб, етган, дориламон замонга илк бора пешвоз чиққан зотни халқи бир умр шарафлагай.

Орадан бир йил ўтди. Одатда, дастлабки одим эҳтиёткорлик ва мушоҳада билан қўйилади, негаки, биринчи қадамидаёқ маҳв бўлиш — аламли. Ўзбекистон учун бу қадам қутлуғ бўлди. Гўзал ўтмишга, бой табиий заҳираларга эга бўлган юрт **«Бисмиллоҳир роҳмонир роҳийм»** деб жаҳон ҳамжамиятининг ойдин саҳнасига шахдам қадам қўйди. Бир йил тарихда юз йилларнинг шамойилини белгилаб берувчи ниҳоллар қадади.

«Бисмиллоҳир роҳмонир роҳийм!» Минг йиллар давомида авлод-аждодларимиз тилидан тушмаган бу илоҳий каломни истибдод шаънига «ура»лар янграган, сеҳрланган халқ ўз бахтсизлиги учун байрамлар уюштирган қизил майдонда янграшини тасаввур қилиб бўлмасди. Ахир юз йиллик мустабидлик қалбдаги, иймондаги шу руҳпарвар сўзларни йўқотиш, суғуриб олиш, оломонни (худди бутларга чўқинтиргандек) темур ромларда рангли тасвирлари чизилган сунъий даҳоларга қуллуқ қилдириш учун эмасмиди?!» **«Бисмиллоҳир роҳмонир роҳийм»** — ўн минг кишилик издиҳом олдида сўзланган ёрқин нутқ арафасидаги шу муборак даъват билан юртимиз ўзининг озод кунларига қадам қўйди. Иккинчи йил — иккинчи одим. Бу айём жами ўтган йиллар сабоғини мустақилликда ўтган бир йил кўзгусида таҳлил қилиш ва учинчи, умуман кейинги йиллар учун оламшумул режалар, дастурлар тузиш санаси бўлиб қолса, ажаб эмас.

Ҳар дақиқасида бир янгиланиш, кураш ва ғалабалар, безовталик ва изтироблар йўғрилган шу кунларда оддий фуқаро сифатида яшаш ҳам анча масъулиятли. Текис йўлга чиқиб олган, карвондаги бошқа ҳамроҳлар олдинлаб кетганини кўрган машина тезликни оширганидек, суръат тобора жадаллашмоқда. Бу ўринда мен аравадан тушиб қолмаслик учун ўриндиққа маҳкам қапишиб олишни онгдаги, шуурдаги фаолликда деб биламан. Мабодо, миянинг қора қутисида ҳамон сассиқ пастқамликлардаги занжирбанд ва муте кунларнинг сурати сақланиб турган экан, елдек тез кетаётган машина оралатиб ўтаётган чаманзорларнинг хуш бўйи ҳам эски қўланса ҳиддек, димоғида, танда қўяверади, кўз, эҳтимол, зулматга ўрганиб қолганидек теварак-атрофни яхши илғамас.

...Ариқ бўйидаги шоҳсупада гурунг қизирди. Билганини ичига ютган қув одамлар сукут сақлаб, атайлаб меҳмондан эшитардилар. Мен ҳам пойтахтдаги ўзгаришлар, мўлжалланаётган хайрли тадбирлар, халқаро алоқаларнинг кенгаяётгани ва буларнинг ҳаммаси мустақиллик шарофати экани ҳақида шавқ билан гапирдим. Одамлар гоҳ ажабланиб, гоҳ ишонқирамай эшитишди. Бир қултум чой ичиш учун узанар эканман, суҳбатга аралашмай, бўш пиёлани айлантириб ўтирган одам бамайлиҳотир бир тарзда «Ўзи шу мустақиллик нимага керак? Ҳамма нарса қиммат бўлиб кетди» деб қолди. Бу гапдан руҳланган бошқаси «Қачон бўлса ҳам СССР тикланади» деди. Мен мулзам бўлмадим, бироқ қон паққос мияга урди. Тўғри, бошқа бир шароитда (олайлик, 50 йил олдин) шундай бўлса, иккаласини ҳам ҳукумат шартта отиб ташларди ва бошқа ҳеч ким бундай гапларни айтиб юрмасди. Бугунги кун мантиғининг кучи шундаки, келажакка ишонч шунчалар буюкки, уларга ҳеч ким даҳл қилмайди, бўйинда тилла занжир билан тилла ялоқда овқат еган кунларини қўмсаб юраверишади ва бир кун қаттиқ пушаймон бўлишади. Эҳтимол, ўшанда ҳижолатдан юраклари панд бериб қолар.

Аслида, уларда ҳам гуноҳ йўқ. Мабодо, Лайли ва Мажнуннинг ишқий ҳикоясини сўзлаб беришдан завқ оладиган ровий адабиётга бутунлай бехабар одамни тутиб олиб, ухлатмасдан тонггача бу ҳаяжонли қиссани сўзлаб чиқса, албатта, унинг тингловчиси эрталаб туриб «Кечаси билан Лайли дединг, Мажнун дединг, шуларнинг қай бири эркак?» деб сўраши тайин. Зеро Лайли ёки Мажнунни танимасдан яшаш мумкиндир, бироқ Мустақиллик берадиган бахтиқболни ҳис қилмаслик азада ҳам, тўйда ҳам бир хил кайфиятда қатнашишдек гап. Албатта, бирон нарсани қадрлаш учун уни соғиниш керак. Халқимизнинг энг катта «соғинчи» эса ҳозиргача тўйиб овқат ейиш, ёлчиб кийим кийиш бўлиб келди. Унинг меҳнатига шундай ҳақ тўланар эдики, топгани аранг қозон қайнатишга ва баданини ёпиб юришга етарди. «Одам кам бўлса, кислород кўп бўлади» деган ақидага амал қилган мустамлакачилар сиёсий фаолликдан, халқнинг уйғонишидан ўлгудек қўрққанлар. Меҳнаткаш инсон аслида машинанинг бир винтига, бўлагига айлантирилган, маънавий жиҳатдан фалаж ҳолига келтирилган эди. **Эркинлик ва тутқунлик, мустақиллик ва мутеълик** сингари шахс маънавиятини белгиловчи тушунчалар аро гувлаб ётган боқий ҳақиқатлар уларнинг кўзидан яшириб келинди. Унинг давлатни бошқариш, мамлакатни идора қилишда умуман қатнашмаганини ёлғон эмас. Сайловлар дейсизми? Уларнинг қандай ўтгани ҳеч бўлмаганда республика Президентини сайлашга бағишланган умумхалқ овоз беришига таққосланса, сири маълум бўлиб қолади.

Ростдан ҳам биз халқимизнинг табиатини яхши биламизми? Мақтовнинг мавриди эмас. Рост сўзлар айтиш пайти келганида ҳадеб эшилавермайдилар. Қолаверса, тирикларга мадҳия ўқилмайди. Меҳнаткаш деймиз, меҳмондўст деймиз, бироқ дунёда шу фазилатлардан маҳрум бирор халқ бормикан? Миллий ўзликни кашф этиш умуминсоний тушунчаларни умумий тарзда тадбиқ этиб эмас, билъакс, у тушунчаларга қай йўсинда мансублигига қараб баҳолаш орқали осон кечадиганга ўхшайди. Олайлик, «меҳмондорчилик» деганда «ўзи емай, ўзгага тутиш», «меҳнаткаш» деганда «меҳнат қилиб, роҳатини ўйламаслик» халқимиз қиёфасига хос чизгилардир. Албатта, булар табиий эмас, ижтимоий ҳосилалардир, яъни сурункали равишда оғзидагини ҳам олдириб келган ёки яратган ноз-неъматлардан бебаҳра қолган одамларнинг табиатига бу ҳол мерос бўлиб ўтаверган. Демак, халқимиз ҳаётини бўяб-бежаб кўрсатишга чек қўядиган фурсат етди. Одатда, бошимиз устида «оға»ларимиз турганда «онангни отангга бепардоз кўрсатма!» деган ақида таомилда бўлиб келгандир. Энди эса бировга яхши кўриниш мавсуми битди. Ватан — ўзимизники, халқ — ўзимизники. Истак шуки, адабиёт ва санъатда, радио-телевидение ва матбуотда бугунги ўзбекнинг асл тимсоли акс этиши лозим. Унинг дил сўзлари дастурхон устида ёки икки девор оралиғида қолиб кетмасин. Келажагимизнинг энг катта вазифаларидан бири — гуллаб-яшнашга юз тутган Ўзбекистоннинг ҳақиқий эгаларини, хўжайинларини тарбиялашдир. Пўлат қанча ғубордан тоза бўлса, шунча чидамли келганидек, кейинги саъй-ҳаракатлар ҳам қанчалик халқимизнинг чинакам турмуш тарзига яқин бўлса, шунча самарали бўлади. Мабодо, радиодан чўпон мухбир ёзиб берган гапларни чиройли ўқиб бериб турса, чўпонларнинг ҳаммаси нотиқ бўлиб кетибди, деган тасаввур пайдо бўлиши шубҳасиз.

Мўъжизалар яратадиган, мустақилликни мустаҳкамлайдиган, бўҳронларга даф айтадиган, демакки, ўғриларни жиловлайдиган, порахўрларни тутиб берадиган, ҳаётни поклайдиган — яъни барча ишга қодир мўъжизий қудрат — халқ шаънига ҳар қандай сунъий бўёқ ёки сохта-либос ярашмайди. Марваридга қўнган ғубор уни хира торттиргандек, халқимиз ўзининг соддалиги, дўлворлиги, тантилиги билан буюк. Жаҳон ҳам уни шу қиёфасида танисин.

...Шоҳсупадаги ўша суҳбатда гарчи ваъзхонлигимдан ҳижолат-у, бизлар бир тилда сўзлашувчи, лекин, бир-бирини тушунмайдиган одамлар эканимиздан афсусланган бўлсам-да, ўзимни тутиб, муроса-ю мадора қилишга куч топдим. У кишидан «Нима қиммат бўлиб кетди?» деб эмас, «Рўзғорингизда нима кам» деб сўрадим. Рости, фаровон яшаётган одамга бундай савол бериш эриш туюлар экан, ҳамма бир-бирига тикилиб қолди. Гўё дастурхонида нони қолмагани (ҳамиятли ўзбек учун эса бу — уят!) учун мустақилликка тил текизгандек, мулзам бўлди, ўша акахон. Аслида, унинг қўтонида юзга яқин қўй-эчкиси, йигирматача сигир-бузоғи борлигини, уларни ҳеч қийналмай боқаётганини ҳамма билларди. Ўртадаги ҳижолатпазликни кўтариш учун «Одамлар шакар ўрнида асал еб қолди-ку» дедим ўзимга гапиргандек оҳиста.

— Бир қошиғини дориликка излаб юрардик, — суҳбатдошимизнинг шу луқмасидан кейин жонланиш бошланди.

— Акахонимиз ҳам 150 сўмдан 40 килосини кеча олиб келдилар, — деди тўғридаги йигит ўша томонга мўйлов учириб.

— Бўлмаса, фойдага қолгани асал бўлибди-да!

Кулги янградн. Менинг ҳам баҳрим очилди. Яна самимий суҳбат авж олди. Нақадар бағри кенг, очиқ кўнгил бизнинг одамлар.

Орадан бир кун ўтгач, «норози»ни кўчада учратиб қолдим. Мени кўргач, қайрилиб қаршимга келди-да, эски қадрдонлардек батафсил аҳволлашди. Соқолини обдон қиртишлаган, ғайратчан. Пахтазорига кетаётган экан. Узр сўрамоқчидек лаб бурган эди, суҳбат арқонини бошқача ўрдим. Ҳазил гаплар билан кулишдик. У менга олдингидан тетик ва ...уйғоқ туюлди.

Тўрт йилча олдин чекка бир қишлоқда куймаланиб юрган чолни кўрганимда хаёлимдан антиқа фикрлар кечганди. Олтмиш ёшни қоралаб қолган бобо 38 йил колхозда тер тўккан, оғир занжирли тракторларни бошқарган. Қишин-ёзин, кечани-кеча, кундузни-кундуз демай, қулларча меҳнат қилган одамнинг бу хизмати ҳатто оддий «фахрий ёрлиқ»га ҳам раво кўрилмаган. Таассуротларимни қоғозга тушириб газетага олиб келганимда ҳамкасблардан бири ўқиб кўриб «Ношудлиги учун бу одамни танқид қилиш керак эди. Улар шунга маҳкум этилган» деганда кўзларимга ёш қалққан. «Ахир СССРни шулар чўнг елкасида кўтариб турибди-ку». Очерк эса яхши баҳо олган эди. Меҳнат кишисига бундай паст муносабатларнинг илдизларини кашф қилишга интилиб, яна 2—3 нарса қораладим. Фикр оқими эса тобора мавҳумлик томон чопар, бу истибдоднинг бош сабабчиси номаълум бўлиб қолаверар эди. Хайрият, ҳаётимизда буюк ҳикмат рўй берди, истиқлолга эришдик. Мустақиллик дунёга кўз қарашларни ҳам ўзгартириб юборди. Ҳа, биз узоқ йиллар борлиқни ғубор ичида кўриб келаётган эканмиз. Нафсиламрини айтганда, Чори бобо ҳам, мен ҳам, ҳамма мутеъ бандалар чиқиб қолдик. Елкадан босиб турган зулмга нисбатан умри далада ўтган ҳокисор одамнинг исёнигина, эмас, буюкларимизнинг тирноққача норозилиги ҳам кунпаякун қилиб келинган эди. Хуллас, Мустақиллик шундай буюк аъмолки, унга жонни фидо этса арзийди.

Бугун ўз юртимда, ўз тилимда, ўз элимга сўзлаб туриб, нигоҳларим билан эртанги кунни чамалайман. Мен жонажон Ўзбекистонни улкан дастгоҳ ёки яратувчи меҳнат жўш ураётган замонавий устахонага қиёс қиламан. Ҳар жабҳада ҳаёт қайнайди. Темирчи ўз касбида мўъжизалар яратади. Гулфуруш чиройли дасталар улашади, олим оламшумул кашфиётлар очади, шоир гўзал шеърлар ёзади. Ҳар кун тонгда одамларни муборак азон садолари уйғотади, майдонларда эҳтиросли нутқлар сўзланади. Гўдакнинг ширин тамшаниши билан бошланадиган кундуздан уйқуси қочган мўйсафид ёстиққа бош қўйган оқшомгача фақат Ростлик устивор бўлади. Ҳар қандай ҳаракатни Инсоф ва Диёнат бошқаради. Ватанимизнинг ҳар бир қаричида бир улуғ инсоннинг изи бор, ҳар бир қишлоқда бир авлиёнинг қабри мавжуд. Муқаддас Қуръонга шарҳлар битилган муқаддас юртда, фалакка нур таратувчи шаҳарлар бўлган мунаввар мамлакатда, инсоният маънавий хазинасига ўнлаб даҳоларни ҳадя этган маърифатли ўлкада бу кунларни орзу қилиш асоссиз эмас. Илло, Ўзбекистоннинг порлоқ эртаси узоқ эмас.

...Барча соҳа оғир исканжада қолганди. Ҳаво булғанган, сувлар заҳарланган — яшаш қийинлашганди. Ана шундай оғир шароитда ҳали келгусидан воз кечмаган эзгу ниятли кишиларнинг Умид соҳилига Нажот кемаси бўлиб Мустақиллик келди. У таҳқирланган, хўрланган одамларни ўз бағрига жойлаб янги манзиллар сари сафарини бошлади. Бу йўлнинг на қадар ойдинлиги муфассал ва музаффарлиги ҳамжиҳатлик, ҳамфикрлик, ҳамкорликка кўп жиҳатдан боғлиқ. Эртанги кун ҳурмати, йўлбошчиларимиз атрофида жипс ва бақамти бўлайлик.

ИЗЧИЛЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ КЕРАК

(Давоми. Боши 1-бетда).

тузилиши тартибининг энг демократик шакли бўлмиш ҳокимият бўлиниши принципи ҳар томонлама ўз аксини топади. Давлат бошқарувининг бу шакли қуйидаги афзалликларни намоён қилади:

— қонунчилик, ижро ва судлов ҳокимияти бир-биридан анча мустақил бўлиб, бир-бирларини тортиб турадилар;

— кучли ижро ҳокимиятини ўрнатиш мамлакатда барқарорлик ўрнатишга, иқтисодий қолоқликни тезроқ бартараф қилишга, жамиятда қонунийлик, ҳуқуқий тартиб ўрнатишга ҳамда барча демократик кучларнинг фаолиятини бирлаштиришга ёрдам беради. Ривожланаётган мамлакатларнинг кўпчилигида президентлик республикаси шакли ўрнатилиши фикримизнинг далилидир. Хорижий мамлакатлар орасида энг демократик деб ҳисобланган АҚШ, Франция ва бошқа давлатларда ҳам давлат бошқарувининг айни шу шакли ўрнатилганлиги республикамиздаги баъзи бир демократларнинг бошқарувнинг бу шакли якка бошчилик — тоталитар режимга олиб келади, деган фикрларининг асоссиз эканлигини исботлайди. Шунинг учун ҳам давлат ҳокимиятининг ташкил этилишига бағишланган бешинчи бўлими **«Ўзбекистонда давлат бошқарувининг президентлик республикаси шакли ўрнатилади»**, деган модда билан бошланиб, бу модданинг давоми **«ҳокимият бўлиниши принципига асосан Қонунчилик ҳокимияти Олий Мажлис томонидан, ижро ҳокимияти Президент ва ҳукумат томонидан, суд ҳокимияти Ўзбекистон Республикаси судлари томонидан амалга оширилади»** деб мустаҳкамланса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Бундай нормалар хорижий мамлакатлар Конституцияларида мавжуд. Масалан, Греция Конституциясининг 26-моддаси ҳам худди шундай.

Маълумки, давлат бошлиғи, деб давлат органлари тизимида марказий ўринни эгалловчи, мамлакатнинг ички сиёсий ҳаётида ва ташқи давлатлар билан муносабатларида олий вакилликни амалга оширувчи шахс тушунилади.

Давлат бошлиғининг бундай ҳуқуқий мақоми тан олинган. Кейинги йилларда қабул қилинган хорижий мамлакатлар конституцияларида, масалан Франция, Япония, Испания, Греция ва бошқаларида марказий давлат органлари, давлат бошлиғининг ҳуқуқий мақомини мустаҳкамлаш билан бошланади Шунинг учун ҳам республикамиз Конституциясининг бешинчи бўлими, юқорида кўрсатиб ўтилган давлат ҳокимиятининг ташкил қилиш принципига бағишланган моддадан сўнг, **«Ўзбекистон Республикасида Президентлик»** боби билан давом эттирилиши лозим. Бу масала муҳим аҳамият кашф этади, бу билан Конституцияда бошқарувнинг президентлик республикаси ўрнатилиши яна бир бор таъкидланади.

Республика Президентининг ҳуқуқий мақомини мустаҳкамловчи боб: **«Ўзбекистон Республикасининг Президенти давлат мустақиллиги ва Ўзбекистон халқлари бирлигининг кафолатчисидир»** деган норма билан бошланиши зарур. Бундай норма Президентнинг давлат мустақиллиги ва республика халқларининг бирлиги соҳасидаги масъулиятини оширади.

Конституция лойиҳасидаги 92-модданинг 9-банди билан 97-модданинг охирги сўзбошиси бир-бирига зиддир. 92-модданинг 9-бандида «Президент», Бош вазир, унинг биринчи ўринбосари, ўринбосарлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси аъзоларини тайинлайди ва лавозимидан озод қилади», дейилган.

Лойиҳанинг 97-моддасида эса «Вазирлар маҳкамаси янги сайланган Олий Мажлис олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилади» деб мустаҳкамланган. **Бу ҳолат, республикамизда Президент ва Олий Мажлиснинг турли вақтда сайланишини ҳисобга олсак, Президент томонидан тайинланган ҳукуматнинг Президентнинг ваколат муддати тугамасдан истеъфога чиқишига олиб келади. Шунинг учун ҳам лойиҳадаги 97-модданинг охиридан олдинги сўзбошини олиб ташлаш керак.**

Республикамиз хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда Олий Мажлиснинг икки палатали тизимини ўрнатиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман. Чунки бир палатали Парламентда аҳолиси сони кўп бўлган вилоятлардан вакиллар ҳар доим Олий Мажлисда кўпчиликни ташкил этади. Шунинг учун ҳам аҳолининг тенг сонли сайлов округларидан сайланадиган қуйи палата билан биргаликда вилоятдан унинг катта-кичиклигидан, аҳолисининг сонидан қатъи назар, тенг вакилликда сайланадиган юқори палата тузилса, ҳар бир вилоятнинг эҳтиёжлари тенг ҳал этилар эди. Олий Мажлис депутатларининг сони юқори палата учун ҳар бир вилоятдан тўрт депутатдан, қуйи палата учун 94 депутатдан иборат қилиб белгиланса, парламент депутатларининг сони лойиҳада кўрсатилганидек 150 депутатдан ошмайди.

Лойиҳанинг 98-моддаси қавс ичида кўрсатилган «туманга бўйсунадиган шаҳарлардан, шунингдек, шаҳар таркибига кирувчи туманлардан ташқари» деган нормадан **«туманларга бўйсунувчи шаҳарлар» иборасини қолдириб, «шаҳар таркибига кирувчи туманлардан ташқари» деган иборани олиб ташлаш керак.** Чунки Тошкент шаҳри таркибига кирувчи туманлар ўзларининг ҳуқуқий мақомига, аҳоли сонига, территорияси ва бошқа жиҳатларига кўра вилоятларга бўйсунувчи туманлар билан тенгдир. **Ҳозирги кунда жойларда ўз-ўзини бошқариш органлари тўла-тўкис таркиб топганлигини ҳисобга олиб, қарийб 200—250 мингдан аҳолига эга бўлган Тошкент шаҳри туманларида халқ вакиллик органлари бўлмиш халқ депутатлари кенгашларини йўқ қилиш мақсадга мувофиқ эмас.** Бундан ташқари, ўзининг ҳуқуқий мақомига кўра, бир босқичда турган ҳудудларнинг тенглиги бузилади. Шаҳар таркибига кирувчи туманларда халқ вакиллик органлари бўлмиш халқ депутатлари Кенгашларини сақлаб қолиш мақсадга мувофиқдир.

Алишер АЗИЗХЎЖАЕВ,
Тошкент Давлат юридик институти хорижий мамлакатлар давлат ҳуқуқи кафедрасининг мудири, юридик фанлари доктори.

МАСЛАҲАТЛИ ТЎЙ ТАРҚАМАС

Ҳамдўстлик мамлакатлари давлат бошлиқларининг Бишкекда бўладиган учрашувига саноқли кунлар қолди. Давлат арбоблари, мутахассисларининг фикрича, мазкур учрашув МДҲ тарихида туб бурилиш ясайди.

Россия ташқи ишлар вазири Андрей Козирев таъкидлаганидек, Ҳамдўстлик ўтиш даврининг шакли-шамойили бўлибгина қолмай, унга аъзо ҳар бир давлат мустақиллигини ҳурмат қиладиган ҳамкорлик механизми бўлиши лозим. Шуни айтиш жоизки, Бешкек учрашувига қизғин тайёргарлик кўрилди. Тошкентдаги кенгашнинг самараси ўлароқ, давлат бошлиқлари муҳокама қиладиган барча ҳужжатларни вазирлар даражаси қиёмига етказиш одат тусига кирди. Шу боис, баъзи бир ҳужжатлар борасида мутаносиб муносабатни тўла шакллантириш учун Бешкек учрашуви 9 октябрга кечиктирилган эди.

Москвада очилган Ҳамдўстлик мамлакатлари ташқи ишлар вазирларининг учрашуви томонларнинг Бешкек анжуманига нечоғли катта аҳамият бераётганидан дарак беради. Москва кенгаши ўтказилишидан мақсад, Бешкек учрашуви куни тартибига қўйиладиган масалаларни яна бир бор чиғириқдан ўтказиб олинади. Чунки имзоланиши шарт бўлган сиёсий ҳужжатлар ташқи ишлар вазирлари даражасида маъқулланган бўлиши шарт. Учрашув ишида МДҲ Бирлашган Қуролли кучлари бош қўмондони Евгений Шапошниковнинг иштирок этиши, учрашувда ҳарбий соҳага оид масалалар ҳам муҳим аҳамият касб этишига ишорадир.

(ЎзА).

АБОНЕМЕНТНИ ТЎҒРИ ТЎЛДИРГАНИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ!

Абонементда касса машинасининг муҳри босилган бўлиши шарт.

Обуна ёки манзилгоҳни ўзгартиришни расмийлаштирганингизда касса машинаси бўлмаса ушбу алоқа бўлимининг календарли штемпелини босиши керак.

Бу ҳолда обуначига, обунага ёки янги манзилгоҳга пул тўланганлиги тўғрисида квитанция берилади.

Рўзнома ва ойномага обуна ёки. манзилгоҳни ўзгартиришни расмийлаштиришганингизда карточкаларни сиёҳ билан, аниқ ва сўзларни қисқартирмасдан, шунингдек «Матбуот уюшмаси» жадвалидаги қоидаларга риоя қилиб тўлдиринг.

Манзилгоҳ ўзгартирилганида, ойларнинг катакларини ва «ПВ—ЖОЙИ» катакларини алоқа бўлими ва «Матбуот уюшмаси» ишчилари тўлдиришади.

Б-715—15.000.000—91 й

• *Иқтисодчи олим нуқтаи назари*

ҚАРС ИККИ ҚЎЛДАН ЧИҚАДИ

ЁКИ МУСТАҚИЛЛИК ТАЯНЧЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарори асосида шу йилнинг январидан бошлаб Қишлоқ хўжалиги вазирлигига қарашли деҳқончилик-саноат мажмуини бошқариш республика олий мактаби агротижорат институтига айлантирилди.

Бу ҳол вазирликдаги мутасадди ходимлар ва институт жамоаси олдига муҳим вазифаларни қўйди. Хусусан, олийгоҳда энди тармоқ ишлаб чиқариши учун менежерлар тайёрланиши зарур.

Маълумки, бозор иқтисодиётига ўтиш ўз-ўзидан амалга ошмайди. Бу жараён мавжуд муаммоларни тезроқ аниқлаб, ўз вақтида унинг ечимини топиш чораларини кўришни тақазо этади. Ҳақиқий тадбиркорларни тайёрлаш — шундай муаммолардан бири. Бизнингча, ҳозир Ватаннинг мустақиллигини мустаҳкамлашни хоҳловчи ҳар бир виждонли киши ўзи ишлаётган соҳадаги қийинчиликларни енгиш учун ишбилармонларга айланиши шарт. Шу эзгу мақсадни амалга ошириш йўлида институт жамоаси «Биржа муносабатлари», «Агросаноат мажмуида бизнесни ташкил этиш», «Чет тиллар ва бозор иқтисодиёти» кафедраларини очди. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, республика Агросаноат банки, пахта тозалаш ва қайта ишлаш саноатининг раҳбарларининг ташаббуслари туфайли гуруҳларни комплектлаш муваффақиятли тугалланди. Айни кунларда агросаноат комплексидан 46, деҳқончилик саноат банкидан 39, Т. Мадиёров бошлиқ корпорациядан 37 нафар киши машғулотларда қатнашмоқда. Улар учун махсус ўқув дастурлари ишлаб чиқилган. Яқинда талабаларнинг бир гуруҳи институт ректори, профессор Р. Турсунов бошчилигида АҚШнинг Жоржия штатида сафарда бўлдилар. Бу ерда улар ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва ўқитиш сирларини ўргандилар.

Далаларда ва фермаларда етиштирилган хомашёни қайта ишлашни йўлга қўйиб, тайёр маҳсулотни халқаро бозорга олиб чиқмасак, косамиз барибир оқармайди. Бунинг учун тил биладиган мутахассислар етарли бўлиши керак. Бу муаммо ҳам эътиборда турибди. Масалан, 125 нафар ёш бир йилдан буён хорижий тилларни ўрганмоқда. Улар, шунингдек 10 ой мобайнида бозор муносабатларига ўтиш шароитида иқтисодиётни барқарорлаштириш, мулкчилик ва ер ислоҳоти кооперативлари, кичик корхоналар, биржа ва ассоциацияларни ташкил этиш, фермер хўжаликлари тузиш, маркетинг ва ташқи иқтисодий алоқаларни йўлга қўйиш каби мавзулар бўйича маърузалар тинглайдилар. Бошқариш усуллари, ҳуқуқ, психология ва муомала маданияти асосларини ўзлаштирадилар. Бизнес, маҳсулот ишлаб чиқариш ва унинг структурасини танлаш, муаммоларни аниқлаб ҳал этиш бўйича кўникмалар ҳосил қиладилар.

Ҳамма тингловчиларнинг хорижий мамлакатларда бўлиши келажакда чет эл ишбилармонлари билан иқтисодий алоқалар ўрнатишда, янги технологияларни жорий этишда муҳим аҳамият касб этади. Раҳбарият бу имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш билан бирга жумҳуриятимизга келаётган хорижий фирма бошлиқлари ва менежерлар билан учрашувлар уюштираяпти. Айниқса, Англия, Германия, Япония, Хитой савдо-саноат доиралари вакилларининг ташрифлари ёшлар қалбида катта таассурот қолдирди.

Т. Мадиёров бошлиқ корпорация менежерлари институтимизда малака ошириш даврида кичик корхоналар ташкил этдилар. Ҳозир уларда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилмоқда. Маҳсулотнинг бир қисми ҳатто жаҳон бозорига жўнатилмоқда. Айни шу тажриба тингловчиларни ўз усталаридан тинмай ишлашларига рағбатлантиради. Биз, ўқитувчиларни эса таълим жараёнини янада такомиллаштиришга мажбур этаётир. Бир мисол. Бу йилдан бошлаб институтга қабул қилинувчилар учун маълум шартлар белгиланди. Танловда ўз мутахассислиги бўйича камида 3 йил ишлаган, 40 ёшгача бўлганлар иштирок этадилар. Унинг биринчи босқичи вилоятларнинг агросаноат бирлашмаларида ўтказилиши мақсадга мувофиқ деб топилди. Чунки вилоятларда институтнинг бўлимлари мавжуд бўлиб, у ерда иқтисодчилар, фермерлар ва бошқа кўплаб мутахассислар ўз малакаларини оширадилар. Бу эса йил давомида қобилиятли ёшларни танлашга имкон беради.

Институтимиз олимлари ва мутахассислари янги ўқув йилини пухта тайёргарлик билан бошладилар. «Қарс икки қўлдан чиқади» дегандаридек, хўжалик раҳбарлари бўлажак кадрларни ўз вақтида ўқишга жўнатсалар, биз уларга касб маҳорати сирларини ўргатишдан чарчамаймиз. Ишбилармонларгина оғиримизни енгил қилишга қодир эканлигини ҳаётнинг ўзи исботламоқда.

Б. ЗИЕЕВ,
республика агротижорат институтининг кафедра мудири, иқтисод фанлари номзоди.

ЖАҲОН ОЙНАСИДА ЎЗБЕКИСТОН

ДЕҲЛИДАГИ ЎЗБЕК ПАЛОВИ

Ҳиндистон пойтахтининг энг ҳашаматли «Ашок» меҳмонхонасида ўзбек маданиятининг фестивали ўтказилмоқда. Тўрт кун давомида Деҳли аҳолиси ва шаҳар меҳмонлари Ўзбекистон халқ амалий санъати, мусиқа ва рақс ижодининг ажойиб, бетакрор намуналаридан баҳраманд бўладилар. Бундан ташқари улар жаҳонга донғи кетган ўзбек пазандачилигининг хилма-хил таомларидан татиб кўриш имконига эгалар. Шуҳрати етти иқлимга ёйилган «Баҳор» ансамбли қизларининг сержило ва фусункор рақслари, зар ва анвойи ранг ипакдан тикилган миллий кийим-кечак, гиламлар, ганч ва ўймакорлик маҳсулотлари ўрин олган кўргазма фестивал кўркига кўрк қўшиши табиий.

Фестивал «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ва «Феникс-гули интернэшнл» қўшма корхонаси ҳомийлигида ўтмоқда.

(ЎзА мухбири).

ЯНГИ ПРЕПАРАТ

ТУРМУШ тарзи, урф-одатлари бир бўлган ўзбеклар ва тожиклар азалдан ҳар бир ишда елкадош бўлиб келишган. Жумладан, деҳқончиликда ҳам ютуқлар баҳам кўрилаётир. Сирдарёдаги Ғафур Ғулом номли олий илмгоҳ олимлари томонидан ишланган ПАВ-61 препарати эндиликда тожик пахтакорлари мулкига ҳам айланмоқда.

Ленинобод вилояти «Сельхозхимия» бирлашмаси кўмагида Ўзбекистондан 184 килограмм ПАВ-61 келтирилганди. Ундан 15 минг гектар экинзорда фойдаланилди. Янги препарат қўлланилган майдонларда ғўза гул ва шонасини сира ташламади. Кузга келиб, бу майдонларда ҳосил мўл бўлди. Янги модда ишлатилган Конибодом туманидаги «1-Май» жамоа хўжалиги деҳқонлари унинг афзалликлари ҳақида мамнунлик билан гапиришмоқда.

Ў. УСМОН.
«Халқ сўзи» мухбири.

• *«Оқ олтин»—92*

ҚУВОНЧ ВА ТАШВИШЛАР

Ўзбек деҳқони учун икки фасл — баҳор ва куз ҳамиша қувончу ташвишларга бой бўлади. Наврўз шодиёналарини ўтказиб, эртасига яхши кайфият билан далага отланган деҳқоннинг она заминга илк бор уруғ ташлаган пайтидаги ҳаяжонини, орзию армонларини сўз билан тасвирлаш қийин.

Ниҳоллар униб чиққанидан кейинги парвона бўлишларини-чи!

Афсуски, табиат доим ҳам унга мурувват кўрсатавермайди. Айниқса, ниҳоятда серёғин келган бу йилги баҳор пахтакорни бироз шоширяб қўйди. Лекин яшаш учун курашмоқ, тинимсиз меҳнат қилмоқ керак. Пахтакор қайта-қайта чигит қадаб, ундириб олмагунча тиниб-тинчимади. Охири унинг иродасига тан берган табиат ҳам чекинди...

Худди кечагидай эсимда. Қўриқ вилоятнинг қайси хўжалигига бормай, раҳбардан тортиб оддий деҳқону мутахассисгача даладан чиқмасдилар. Уларни кундуз кунлари идорадан, уйдан топиб бўлмасди. Илк ҳосил нишоналаридан белги бериб шоналаган, гуллаган, кўсаклаган ғўзаларни кўрганларида териларига сиғмай қувонаётганларининг кўп бор гувоҳи бўлганман. Дастлабки очилган чаноқни кўтарганча хўжалик раҳбаридан суюнчи олиш учун уч чақирим жойдан пиёда югуриб келган бригада бошлиғи, нишона ҳосилни кўриб ёнидаги бор пулини ҳадя этган совхоз директорининг ҳаяжондан энтикканларини неча марта кўрганман.

Яратганга минг қатла шукр: бугун янги мавсум хирмонлари қад ростламоқда. Ўтган ҳафта Қўриқ Сирдарё вилоятининг барча районларида илк ҳосил ортилган пахта карвонлари заводлар сари йўл олди. Азалий удумимизга кўра ушбу қувончли дамларда карнаю сурнай наволари янгради. Оқсоқолу раҳбарлар оқ фотиҳа бердилар. Пахтакор яна бел боғлади.

Ҳа, пахтакор бор имкониятини ишга солиб, ҳосил яратди. Унинг бир мисқолини қолдирмай териб олишга шай. Биз Меҳнатобод райони ҳокими Синдор Норчаев ҳамроҳлигида қатор хўжаликларда бўлиб, аввало, заҳматкаш деҳқон меҳнати билан юзага келган ҳосилни қабул қилиб олишга қай даражада тайёргарлик кўрганликлари билан қизиқдик. Ғанишер Юнусов номли хўжаликдаги пахта қабул қилиш пункти Гулистон пахта заводига қарайди. Мавсумда 7000 тонна маҳсулотни жамғаришга мўлжалланган ушбу жамоа ходимларининг кайфияти баланд.

— Мўлжалдаги пахтани қабул қилиб олиш учун барча шарт-шароит муҳайё, — дейди пункт мудири Тельман Соипов. — Бугундан бошлаб кечаю кундуз ишлашга бутун жамоамиз тайёр!

Бойқул Ёрлақабов бошлиқ бригадага борганимизда, терим қизғин давом этаётганининг устидан чиқдик.

— Икки кундан бери пахта тераяпмиз, — дейди у тарозибон сари бошларкан. — Илк хирмонимиз беш тоннадан ошди. Теримда 40та одам иштирок этаяпти.

— Ўртача қанчадан тушаяпти?

— 50—60 килограммдан. Лекин 100 килограммдан ошираётган чеварларимиз ҳам бор. Худо хоҳласа, яна 10—15 кундан кейин оммавий теримни бошлаб юборамиз.

Пайкалдан пахта кўтариб келаётган опахон билан суҳбатлашмоқчи бўлдик.

— Бу киши район кенгашининг депутати Энақиз опа Норбўтаева бўладилар, — таништирди ҳоким. — Энг илғор теримчиларимиздан бири.

— Бугунгиси қанча бўлди, опа?

— Тушгача 129 кило эди. Қолганини энди кўрамизда.

— Раҳмат, опа! Шогирдларингизни ҳам тезлатинг-да! — ҳазиллашди ҳоким. — Ё фақат ўзингиз биринчи бўлмоқчимисиз?

— Шогирдларим мендан ўзиб кетаман, дейишаяпти. Шаҳло Умматова, Марҳамат Саидқуловалар ҳам аллақачон 100 килодан оширишган.

Бу йилги мавсумга район механизаторлари ҳам пухта ҳозирлик кўришган. Ҳозир 322 та агрегат шай турибди. Аммо уларни ишга туширишга бироз вақт бор. Бугун машиналар учун ажратилган пайкалларда 66 та ОВХ пуркагичлари дефолиация ишларини олиб боришаяпти.

Хўжаликдан қайтаётганимизда, унинг раҳбари Пиримқул Соипназаровга дуч келдик.

— Ёнилғи ташвиши билан юрибман, — деди у биз билан бирга пахтазорни айланолмагани учун узр сўраб. — Аҳвол тезда ўнгланмаса, қийналиб қоламиз. Бултур теримчиларни далага олиб бориш, уйларига элтиш учун ҳар бир бўлимга биттадан автобус ажратилганди. Бу йил бензин танқислиги туфайли ҳатто ўз машиналаримизни ишлатишга кучимиз етмаяпти.

— Ёнилғини ҳам, бошқа камчиликларни ҳам бутлаймиз, — деди Синдор Норчаев. — Сира тушкунликка тушмай, одамларни теримга жалб этаверинг.

Хўжаликдан кунботарда қайтдик. Катта йўлни тўлдириб ола-қура пода қайтарди. Улар кетидан пахта ортган иккита тележкани судраб трактор келарди.

— Шулар ҳаммаси одамларникими?

— Ҳа-ҳа, кўз тегмасин,— дейди район ҳокими. — Шу йилнинг ўзида шахсий хўжаликларда моллар сони икки баравар ортди. Бошқа соҳалардаги ишларимиз ҳам ёмон эмас. Худо хоҳласа, кўз яхши келади. Пахта тайёрлаш ва давлатга сотиш режаси ошириб бажарилади.

Темур АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. Ғанишер Юнусов номли давлат хўжалигига қарашли пахта қабул қилиш пункти лаборанти Гулчеҳра Тўлахонова. 2. Меҳнатобод райони ҳокими Синдор Норчаев теримчилар билан суҳбатлашмоқда.

Еркин БОТИР олган суратлар.

XI ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО КИНОФЕСТИВАЛИ ИШ БОШЛАШИГА САНОҚЛИ КУНЛАР ҚОЛДИ

ФЕСТИВАЛ ЭШИК ҚОҚМОҚДА

КИНОТЕАТРЛАР ТАЙЁРМИ?

Ҳа, Мустақил Ўзбекистонимиз пойтахти Тошкент Халқаро кинофестивал арафасида. Хўш, қайси кинотеатрларда унинг фильмлари намойиш этилади? Бу саволга «Киночилар уйи», «Санъат саройи», «Дўстлик», «Москва», «Ватан», «Қозоғистон», «Нукус», Фурқат, Нодирабегим, ва Лисунов номли кинотеатрларда, деб жавоб бериш мумкин.

Шубҳасиз, бу томошагоҳларнинг аксариятида халқаро анжуманнинг муваффақиятли ўтиши учун ҳар томонлама қулай шарт-шароитлар яратиб қўйилди.

—Айниқса,—дейди шаҳар кинолаштириш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Муҳаммаджон Рўзиев, — «Санъат саройи», «Киночилар уйи», «Москва», «Нукус», «Дўстлик» ва Лисунов номли кинотеатрларда катта ишлар амалга оширилди.

Биз мазкур кинотеатрларда бўлганимизда, у ерларда чиндан пухта ҳозирлик кўрилганлигининг гувоҳи бўлдик. Кинотеатрларларнинг ичкарию ташқи томонлари, майдончалари ҳам озода ва шинам. Техник тайёргарлик жиҳатидан ҳам аҳвол дуруст. Кинозаллар, фойелар, аппарат сақлаш ва таржимон ўтирадиган хоналар рисоладагидек. Ҳавони мўътадиллаштириб турадиган ускуналар яхши созланган. Деворлар, поллар дид билан бир текис қилиб бўёқдан чиқарилган. Фестивалга бағишлаб кўргазмалар ташкил этилган.

Бироқ, афсуски, ҳамма кинотеатрлардаям тайёргарлик ишлари шундай поёнига етган, деб бўлмайди. Масалан, биз борган куни «Ватан» кинотеатри атрофлари ҳамон тартибсиз ҳолда ётган экан. Айниқса, унинг олдидаги кўркам фавворалар бузуқлиги туфайли ишламай, қуруқ савлат тўкиб турганлигига ачиндик. «Ташсовет»га эса яқинлашган кишининг кайфияти бузилади. Сабаби — унинг атрофида довдарахтларнинг синган, қуриган шох-шаббалари, қовжираб-чириб кетган ўт-ўланлар қалашиб ётибди. Рўпарадаги иккита такси чақириш қурилмаси ва газ сув сотиш хоначаси вайронани эслатади. Фурқат, Нодирабегим номли ва «Қозоғистон» кинотеатрларида эса таъмирлаш, бўяш ишлари ҳамон ниҳоясига етказилмаган. Бу кинотеатрларнинг мутасаддилари мазкур сусткашликка маблағ етишмаслиги ва қурилиш материаллари тақчиллигини сабаб қилиб кўрсатмоқдалар.

Биз эса уларга «Ишлашни хоҳлаган имконият топади, хоҳламаган баҳона» деган халқ мақолини яна бир бор эслатиб қўймоқчимиз. Зеро, улар бундан етарли хулоса чиқариб оладилар, деб умид ҳам қиламиз. Негаки, энди ўйлаб ўтиришга вақт йўқ, фестивал эшик қоқиб турибди.

Уйғун ШОРИХСИЕВ,
Шаҳар «санэпидстанция»сининг ходими,
Мурод КАЛОНХОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ЗАМАН— ЎЗБЕКИСТОН»

ТУРК ВА ЎЗБЕК ХАЛҚИ ЎРТАСИДАГИ ДЎСТЛИК КЎПРИГИ

Туркиянинг мустақил ва хусусий газетаси «Заман» Ўзбекистонда ҳам ўз бўлими очгани ҳақида хабар берувдик.

«Заман — Ўзбекистон»нинг бош муҳаррири Й. Пўлат биз билан суҳбатда «Туркияда сўнгги нашрлардан бўлган ва қисқа вақт ичида ўз мухлисларини топган «Заман» мамлакат ташқарисида Олмония, Озарбайжон ва Қозоғистондан кейин ўзбек диёрида ҳам ўз ўқувчисига эга бўлди, — деди фахр билан. — «Заман»нинг шиори тўғри маълумот ва ҳақиқий матбаачиликдир. Бундан сўнг Туркманистонда ва Қирғизистонда ҳам у ўз мухлисларини топса ажаб эмас. Насиб этса «Заман — Ўзбекистон» Ўзбекистонни бутун дунёга танитишда муносиб хизмат қилади. Сизларни дунёдаги, шу жумладан Туркиядаги иқтисодий, сиёсий ва маданий соҳалардаги янгиликлардан мунтазам равишда хабардор қилиб туради. Ўзбекистон хабарларини, ютуқларини Туркияга етказади. Ўзбекларни Туркиядаги қондошлари билан яқиндан танишишига, 200 йил аввал узилган қариндошлик ришталарини тиклашга имкон яратади. «Заман» Ўрта Осиёдаги мусулмон турк қардошларига хизмат қилишни ҳам ўз вазифаси деб билади».

Ойда 2 марта чиқадиган «Заман — Ўзбекистон» газетаси 15 минг нусхадан иборат бўлиб, 8 саҳифада чоп этилмоқда — 4 саҳифаси ўзбекча, 4 саҳифаси эса туркча. Яна бир қулай томони шундаки, туркча саҳифаларни ҳам сиз қийналмасдан ўқишингиз мумкин, чуки газетанинг ҳар бир сонида турк алфавити лотин ва кирилл алифбосида бериб борилмоқда.

Газетада расмий маълумотлар, мулоҳаза, мусоҳаба, маданият ва санъат, бола, оила, муҳит каби рукнлари мавжуд бўлиб, унинг саҳифаларида берилаётган маълумотлар ҳаётнинг ҳамма соҳаларини ўзида атрофлича акс эттиради. Айниқса мусулмончилик, ислом таълимоти, ислом ақидалари кенг тарғиб қилинмоқда.

«Замон тақозоси билан менинг ота-онам ҳам исломни, Қуръони Карим оятларини мукаммал билмайдилар. Шунинг учун ҳам мен Қуръон калималарини, Ислом таълимотини китоблар ёрдамида мустақил ўқиб ўрганмоқдаман. Келажагимиз бўлган болаларимиз Ислом таълимотини мукаммал билишлари, уларнинг тафаккури тўғри камол топиши учун газетамизнинг бутун бир саҳифаси Ислом таълимотини ўрганишга, ибратли ҳикоялар, мулоҳаза ва мусоҳабаларга бағишланган» — дейди Й. Пўлат.

Бундан ташқари, газета саҳифаларида турк ва ўзбек олимлари, фан ва маданият арбоблари билан учрашишингиз, улар суҳбатидан баҳраманд бўлишингиз мумкин. Шунингдек, «Заман — Ўзбекистон»нинг тўртинчи сонида бош муҳаррир Й. Пўлат билан Ўзбекистон шоири Эркин Воҳидовнинг суҳбатлари эътиборингизга ҳавола қилинган.

«Сўз бирлигидан иш бирлигига» сарлавҳали бу мақолада севимли шоиримиз Э. Воҳидов: «Аввало турк халқи билан кўпроқ яқинлашсак, борди-келдини кўпайтирсак, маданий алоқаларимиз янада мустаҳкамланса, дейман. Томирларимиздан кўпириб оққан қонимиз бир, Туркистон тупроғида унганмиз. Тарихий бирлигимизни англаб етишларини истардим. Яна истардимки, бутун туркий халқлар ўз миллий ғурурига эга бўлсинлар. Уларда Ватан туйғуси уйғонсин! Ўзларини бошқа халқларга танитсинлар, бир-бирлари билан иттифоқ яшасин! Бириксинлар!» — деган истак билдиради.

Биринчи қадамларини қутлуғ бошлаган «Заман — Ўзбекистон» ўз мухлислари қалбидан муносиб ўрин олишида унга ижодий зафарлар тилаймиз ва сиз азиз муштарийларни бу газетага мухлисликка чорлаймиз.

Обуна баҳоси — 1 ойга 6 сўм, 6 ойга 36 сўм, 1 йилга 72 сўм.

Г. ЭРГАШХЎЖАЕВА,

• *Ҳурмат қилган иззат топади*

САХИЙ КИШИ ДЎЗАХДАН ЙИРОҚДИР

ҲАР фаслнинг ўз хислати бор деганларидек, инсон умрининг кузи, яъни кексаликнинг ҳам гашти бор. Ер куррасининг қайси буржида бўлмасин, ўзини билган халқнинг ёши улуғ кишилари ҳамиша иззат-ҳурматда, эъзоз-ардоқда бўлишади.

Жумҳуриямиз мустақилликка эришиб, ўз тақдирини, истиқболини ўзи белгилаш имконига эга бўлгач, ижтимоий-иқтисодий соҳалар қатори аҳоли ўртасида маънавий қадриятларни тиклашга ҳам жиддий эътибор берилаётир. Айниқса, қаровчиси йўқ ёлғиз кексаларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатилмоқда. Уларнинг бор-йўғидан хабар олиб, моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаб турган жамоалар тобора кўпайиб бораяпти. Жумҳуриятимиздаги ўнлаб корхона ва ташкилотлар 1 октябрь куни қариялар учун хайр-саҳоват тадбирлари уюштириб, совға-саломлар улашдилар, илиқ-иссиқ тилак-истаклари билан кўнгилларини овладилар.

Маданият ва умуминсоний қадриятлар Халқ академиясининг халқаро қариялар кунига бағишлаб уюштирган хайрия кечаси, айниқса, гавжум ва хурсандчилик билан ўтди. Сирдарё, Жиззах ва Тошкент вилоятларининг турли буржларидан келган кексалар «Баҳор» ресторанида улар шарафига ёзилган тўкин дастурхон атрофида жамул-жам бўлдилар. Ўзбекистон Жумҳурияти Ижтимоий таъминот вазирлиги, Қизил Яримой, хайр-саховат ва саломатлик жамиятлари, фахрийлар ташкилотлари кенгашлари, маҳалла қўмиталари, шаҳар ва туман ҳокимликлари томонидан лутфан таклиф этилган табаррук кексалар бир пиёла чой устида мириқиб гурунглашдилар. Улар орасида ўзбек ва ўрисни, татар ва уйғурни, қозоқ ва қирғизни, озарбайжон ва арманини, корейс ва немисни кўриш мумкин эди. Миллий-маданий марказлари вакиллари ҳам хайрия кечасига ташриф буюриш тўғрисидаги таклифни мамнуният билан қабул қилдилар. Санъатсевар ўзбек халқининг ҳам қўҳна, ҳам замонавий куй-қўшиқлари қарияларга байрам табриги бўлиб янгради. Нодира Қурбонова раҳбарлигидаги «Томоша» болалар театри ёш артистларининг ҳар бир чиқишларини тўпланганлар қизғин олқишлар билан кутиб олдилар. Кичкинтойлар янги саҳналаштирилган «Шарқ бозори» асаридан парчалар намойиш этдилар. Сора Эшонтўраева, Ғани Аъзамов, Зикир Муҳаммаджонов каби таниқли санъаткорлар ҳамда Ҳамза номидаги театрнинг истеъдодли артистлари қариялар кўнглидан жой олган саҳна асарларидан айрим кўринишларни қайта жонлантирдилар.

Халқ академияси хайрия кечасига таклиф этилган 700 чоғли кексаларга байрам совға-саломларини улашди. Қариялар уйида яшаётган кексаларнинг кўпчилиги бежирим қоғоз халталарга жойланган совғаларни кўксиларига босишиб: «Саҳийқалб кишиларга раҳмат, бугун биз кексалигимизни ҳам, ёлғизлигимизни ҳам унутдик», — дея миннатдорчилик изҳор этдилар.

Ҳа, бизнинг кексаларга кўп нарса керак эмас. Улар учун илиқ сўз, хуш муомала, ҳурмат-эътибор ҳамма нарсадан азиз. Мана шу инсоний бурчимизни улардан дариғ тутмасак бас. Маданият ва умуминсоний қадриятлар Халқ академияси ўзининг анъанавий мақсадига доимо содиқ қолиб, муҳтожларни ҳар жиҳатдан қўллаб келаркан, қарияларни ҳам унутаётгани йўқ. Бу инсонпарвар ташкилот қариялар куни арафасида Тошкент ва Бухоро вилоятларида бир қатор хайрия тадбирларини ўтказди. Фақат фахрийлар ташкилотлари кенгашларининг ўзига бир миллион икки юз минг сўм пул ҳадя этди. Бу маблағлар тақдир тақозоси билан кексайганда ёлғиз қолганларни моддий ҳимоялашга сарфланади.

Халқ академияси ишлаб чиққан «Меҳр-шафқат ва хайрия» дастурининг катта қисми Ўзбекистон ҳудудида амалга оширилади. Чунончи, бу ерда кексаларга хизмат қилувчи марказлар тармоғи вужудга келтирилади. Зеро, Ўзбекистонда уч миллионга яқин нафақахўр истиқомат қилади. 1600 қария бир асрдан зиёд умр кўрган, доимий қаровчига муҳтож 35 минг кекса бор.

— Тўғри, буларнинг ҳаммасига ёлғиз ўзимиз ёрдам бера олмаймиз, — дейди Маданият ва умуминсоний қадриятлар Халқ академияси президенти Тошпўлат Тожиддинов. — Аммо имонимиз комилки, кексаларни ҳам моддий, ҳам маънавий қўллаб-қувватлашга қурби етадиган ташкилотлар бизнинг сафимизга қўшиладилар. Зотан, бу ерда бир марталик хайр-эҳсон эмас, балки аҳволни яхшилаш учун изчил ҳаракат ҳақида гап бораяпти. «Саҳий киши Оллоҳга, жаннатга яқин, дўзахдан эса йироқдир». Муҳаммад пайғамбарнинг ушбу сўзларини ҳар доим ёдимизда сақламоғимиз лозим.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
А. ЙЎЛДОШЕВ.

ОҚ ЙЎЛ, «РАҲМАТ»

Ҳозир нима бўлганда ҳам халқни нон, гўшт, қандолат маҳсулотлари билан таъминлаш зарур. Яқинда ана шундай эзгу мақсад билан Ғиждувоннинг марказида «Раҳмат» восита тижорат дўкони очилди. У беш хил турдаги нон маҳсулотлари ишлаб чиқаради. Техник ускуналар Туркиядан олиб келиб ўрнатилди. Ишбилармонлар хом ашёни ҳам ўзлари етиштиришлари диққатга молиқдир. Улар тасарруфига Қутчи чўл зонасидан 150 гектар ер берилган. Шунинг 110 гектарига буғдой экишмоқчи. 10 гектар майдон эса чорбоққа ажратилган. Тез кунда буғдой янчадиган тегирмон ишга тушади. Ҳозирданоқ фирманинг ёрдамчи хўжалиги ташкил этилганлиги ижобий ҳолдир. Унинг ҳисобида 150 та она қўй ва қирқ бош қорамол бор. Демак, фирма четдан нарса ташиш билан эмас, ўз хом ашёси билан аҳолига хизмат кўрсатади. У асосан ширмой маҳсулотлари чиқаради. Шундай маҳсулотлардан бир суткада 8 тонна тайёрлаши мумкин.

— Фирманинг очилишида маҳаллий ҳокимликнинг ёрдами катта бўлди,— дейди корхона директори Иброҳимжон Расулов.— Келажакда бу ерда ширин виню, колбаса ва асалчилик цехларини ҳам ташкил этмоқчимиз.

Ўз мухбиримиз.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИНИНГ ЛОЙИҲАСИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

ҚИШЛОҚНИНГ ЭГАСИ КИМ?

Кейинги йилларда республикада, вилоят ва район миқёсида ягона бошқарув тизими жорий қилинди. Энди Президент республикага, ҳокимлар вилоят ва районларга бошчилик қилишмоқда. Ҳақиқатдан ҳам бошқарувнинг бу тизими ўзини оқламоқда. Бироқ бу муаммо қишлоқларда ҳал этилмай қолди.

Қишлоқ ва овулларда хўжаликларнинг раҳбарлари билан Шўролари ўртасида муносабатлар ҳалигача қонун билан белгиланмаган.

Биринчидан, қишлоқ Шўролари мустақил иқтисодий таянчга эга эмас.

Иккинчидан, хўжалик раҳбарлари кўпинча қишлоқ шўролари қарор ва фармойишларини била туриб, бажармайди. Чунки хўжалик раҳбарларини район ҳокимлари тайинлайдилар ва уларга ҳисоб берадилар. Гапнинг очиғини айтадиган бўлсак, қишлоқ Шўролари совет тузуми ташкил бўлгандан бери нуқул «қўйди-чиқди» масалаларни муҳокама қиладиган жанжалхонага айланган.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси лойиҳасида қишлоқ ва овулларда бошқарув тизими ўзининг аниқ ифодасини топиши керак. Лойиҳанинг 104-моддасида «Қишлоқ ва маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини-ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар икки ярим йил муддатга Кенгаш раисини (оқсоқолини) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайди» дейилади. Лойиҳада вилоят ва район ҳокимларининг вазифалари ўзининг аниқ ифодасига эга. Ҳатто уларга «Ўз ваколатларини яккабошчилик асосида амалга оширишлари» кафолатланган. Хўш, қишлоқ кенгаши раиси-чи? У нималарга қодир? Илгаригидек, хўжаликлар раҳбарларининг мурувватига кўз тикиб қолмайдиларми? Менимча, 104-моддада қишлоқ Кенгашлари раислари (оқсоқоллари) ҳам ўз ҳудудларида тўлиқ ваколатларни ўрната олиш ҳуқуқига эга бўлишлари айтилиши керак. Шундагина қишлоқлар ўз эгасини топади.

Молдахмет ЕСПЕНБЕТОВ,
Навоий вилояти, Томди районидаги Керез овул кенгашининг раиси, вилоят Кенгаши депутати.

• *Мустақиллик чечаклари*

ТИКЛАНИШ

Дунёнинг ишлари ажиб. Кимдир бир йил муқаддам: «Бу корхона яқин орада қаддини тиклаб олади» деса, инонгимиз келмас, «Илғорлар сафига ўтади» дейишганда эса, ҳайратдан ёқа ушлаган бўлардик. Ҳаётнинг йўриғи шу-да. Қайси мўъжиза юз бермайди дейсиз!

Кўпларнинг наздида Урганч экскаватор таъмирлаш заводида содир бўлгана ўзгаришлар гўё мантиққа зид. Саноқли ойлар ичида олға қараб бу қадар катта қадам ташлаш амримаҳол, ахир. Корхонадагилар эса буни тамомила қонуний ҳисоблашади, далиллар келтиришади.

Ҳамиджон—малакали мутахассис, кўп нарсанинг фаҳмига етадиган, мулоҳаза билан иш тутадиган ходим 25 ёшга тўлмаёқ йирик корхона директори ўринбосарлигига тайинланишининг боиси балки ушбу фазилатларидир.

— Нарх-навонинг тизгини қўйиб юборилган, иқтисодий алоқалар издан чиққан бир шароитда—1991 йилнинг охирида корхонани таъмирлашдан чиқарганимиз ажойиб ғалаба бўлди. — деди Ҳамиджон Зоҳидов. — Ўша кезларда сарфланган ҳар бир сўм ҳозир ўн сўм бўлиб қайтмоқда. Шу йилнинг етти ойида ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 155 фоиз кўпайди. Ишчи кучи 30 фоиз камайгани ҳолда меҳнат унумдорлиги 2,2 марта ортди. Фойда олиш топшириғи 180 фоизга бажарилди. Таннарх эса 23 фоиз арзонлашди. Натижада ишчи-хизматчиларнинг ўртача маоши 2500 сўмга етди.

Чиндан ҳам бугун корхонада бўлган киши унинг қиёфасини таний олмайди. Меҳат аҳлининг қувончи чексиз. Ахир, корхона ҳам бўйига, ҳам энига кенгайди. Муҳими — экскаваторларни ремонт қилишдан ана шу қудратли машиналарни ишлаб чиқаришга кўчди. Беҳисоб фойда ва самара манбаи — шу.

Заводдаги янгиланишнинг бугунги серташвиш ҳаёт учун аҳамияти беқиёс. Янги корхона — Ўзбекистон иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашнинг кичик, аммо муҳим воситаси. Турдош корхоналар орасида ҳажми жиҳатидан мамлакатда иккинчи ўринга чиқиб олганлиги эса ҳамон хом ашё ўлкаси ҳисоблаб келинаётган Хоразм воҳаси учун жиддий ютуқ, шараф.

Мустақилликнинг шарофати — улуғ. Ўзгаларга боқиманда бўлмаслик, фуқаронинг эгнини бутлаб, қорнини тўйғазиш учун бировлардан тиланмаслик зарурати воҳанинг тўнғич ва йирик машинасозлик корхонасини ростлади. Вилоят бир ярим аср давомида Чор Россияси, 70 йил мобайнида москванинг «доно, адолатли раҳбарлиги» остида яшаган бўлса-да, ўз машинасозлик корхонасига эга бўла олмади. Мустақилликнинг дастлабки йилидаёқ «буюк оғаларимизнинг таъбига ўтирмайдиган «шаккоклик»ка йўл қўйилди — воҳада машинасозлик саноатига асос солинди.

— Дарҳақиқат шундай, — дейди ғурур билан суҳбатдошим Ҳамиджон Зоҳидов, — Заводимизда тайёр экскаваторларни ишлаб чиқариш жараёни ўзлаштирилди. Бу — катта ғалаба. Аммо ҳали ишлар поёнига етгани, мурод тўла ҳосил бўлгани йўқ. Катта бунёдкорлик ишлари энди бошланади. Яқинда Ўзбекистон Вазирлар маҳкамасининг қарорини олдик. Унда корхонамизни кенгайтириш, янги қувватларни ишга тушириш учун маблағ ажратиш, амалий кўмак бериш чора-тадбирлари баён этилган. Демак, яқин икки-уч йил ичида корхона қуввати 5-6 баравар ортади.

Қўл узун, тил бурро бўлишига нима етсин? Ишлаб чиқаришдан келган соф сармоя галдаги режалар рўёбига йўл очмоқда. Олинган даромад, аввало, меҳнат кишисининг турмушини яхшилашга сарфланмоқда. Корхона касаба уюшмаси раиси Комилжон Нуруллаев буни кўпдан-кўп мисоллар асосида тасдиқлади. Чунончи, кўп болали ишчиларнинг оилалари, корхона фахрийлари, ногиронлар қўшимча имтиёзлардан фойдаланмоқдалар. Корхонанинг собиқ ишчиси, ҳозирда ногиронлик азобига дучор бўлган Бобохон Отаниёзовга ўз эмас — нақд 28 минг сўмлик қурилиш ашёлари текин берилганига эса ўзимиз гувоҳ бўлдик. Фахрийликка узатилаётганлар учун ҳам совринлар бисёр. Улар корхонадаги меҳнатининг давомийлигига қараб бирваракайига 1000, 2000, 3000 сўм миқдорида моддий мадад олишади. Заводнинг салкам 100 гектарлик ёрдамчи хўжалигидан олинган мева, сабзавот, полиз маҳсулотлари, етиштирилган гўшт мисқолигача жамоа ўртасида тақсимланади. Байрам, тўй-тантаналар совға-саломларсиз ўтмайди.

— Маблағ банкда бефойда ётганидан кимга наф? Юқоридан буйруқ беришларини кутмасданоқ таъмирлашни бошлаб юбордик, — қурилиши деярли охирлаб қолган улкан бинога ишора қилиб сўзида давом этди директор ўринбосари. — Бу корпус битса, яна бир катта завод ишга тушди деб ҳисоблайверинг. Машина ишлаб чиқаришни ҳозир битта конвейер тизими амалга оширмоқда. Бу иккинчиси бўлади. Шу каби бинолардан камида 5-6 тасини қурмоғимиз зарур.

— Моддий ва техникавий имкониятларингиз етарли бўлгач, бу ёғидан ғам емасангиз ҳам бўлаверар экан-да.

— Қанийди шундай бўлса, — деди суҳбатдошим, — дастлабки таъмирлашни қурилиш ашёлари, асбоб-ускуналар ниҳоятда арзон пайтда амалга оширдик. Энди бўлса экскаваторнинг оддий чўмичи учун 40 минг сўм маблағ сарфламоқдамиз. Челябинск трактор заводи моторларни истаганча юбораяпти, лекин оғзига сиққан баҳода: ҳар бири 300 минг сўм. Бунақада узоққа бора олишимизга кўзим етмай қолди.

Корхонанинг илғор ишчилари: йиғувчи-уста Давлат Янгибоев, металл йўнувчи Баҳодир Вафоев, пайвандчи Ботир Қуриёзов, йиғувчилар бригадири Фанил Содиқовларнинг фикри билан қизиқдик. Улар металл эритиш ва қуйиш цехи сув билан ҳаводек зарурлигини таъкидлашди. «Темир-терсак шу ернинг ўзида эритилса, ҳатто машинанинг юраги — моторни ҳам ўзимиз ясаймиз, инонаверинг ишчи кафолатига».

Ишчилар ҳақ гапни айтишди. Маълум бўлишича, металл қуймаларини ташиб келтириш учун сарфланадиган маблағнинг ўзи йилига бир неча миллион сўмнинг ёқасидан тутиб кетаркан. Айни пайтда Хоразмда тўпланган темир-терсакларни минглаб чақирим узоқдаги металлургия корхоналарига ташиш ҳақи ҳам ўнларча миллион сўмга етди. Ана шу ҳисобсиз харажатларни бир қўлга бирлаштириб, қуйиш цехи қурилганда борми, олам гулистон бўларди. На транспорт, на маблағ, на хом ашё учун қайғуришга ҳожат қолмасди.

— Вилоятнинг ўз машинасозлик корхонаси бўлгач, чоғлироқ металл қуйиш цехи ҳам қурилсин-да, — дейишди ишчилар.

Жамоани қийнаб келаётган муаммо фақат шугина эмас. Чунончи, нархи салкам 1 миллион сўмга етган экскаваторларни сотиб оладиган бели бақувват идоранинг моддий имкониятлари чекланган. Хоразмдан ахтариш бефойда.

— Мижозларни ўзимиз излаб топмоқдамиз,—ўкинч билан деди Ҳамиджон, — Маҳсулотимизни қўшни Туркманистон ва Россиядаги корхонаю хўжаликларгина сотиб олмоқдалар. Шунисига ҳам шукр...

Жамоада ишловчилар билан суҳбатлардан шу нарса аён бўлдики, мустақиллик; инон-ихтиёрнинг меваси тотли. Аммо у ўзаро алоқалар барқарор тус олгандагина, дўстлар бордикелдисию, ҳамкорлиги урф бўлгандагина татийди.

А. СОБИРОВ,
Ўз мухбиримиз.

МИРИЙНИ ҲАМ ЁД ЭТИНГ

Таниқли ёзувчи Абдулла Қаҳҳор Каттақўрғон адабий муҳитини Қўқон адабий муҳитига менгзаган эди. Бунинг исботи учун бу ерда ижод этган Сўфи Оллоёр, Муҳаммад Шариф Шавқий, Очилмурод Мирий, Аҳмад Аҳқар, Абдулқодир Ноқис, Нодим, Вола, Маҳдий, Ҳакима Абдулҳамид Мажидий, Мамарасул Бобоев, Тошпўлат Саъдий, Каромат Убайдуллаев, Мутриба сингари қалам аҳлларининг номларини тилга олиш кифоя.

Жумладан, Очилмурод Мирий Алишер Навоий вафотидан 360 йил ўтгач, унутилган анъана-хамсачиликни тиклашга киришган. Алишер Навоий анъаналарини зўр эътиқод билан давом эттирган, унинг бой тажрибасидан баракали фойдаланган Мирий ўз замонасининг етук ва баркамол шоири бўлиб етишди. Буни 15 минг мисрадан иборат «Раъно ва Зебо» достонини атиги икки йилда ёзиб тугатганидан ҳам англаб олиш қийин эмас.

Мирий нафақат мутафаккир шоир ва олим, шунингдек, йирик жамоат арбоби ҳамдир. У узоқ йиллар қозилик лавозимида фаолият кўрсатган, юксак инсоний ғоялари, ҳалол-покизалиги, оддий халққа меҳрибонлиги билан омма ўртасида ҳурмат ва обрў қозонган,яхши ном қолдирган.

Мирий ва унинг асарларига бўлган қизиқиш, ўқиш ва ўрганишга бўлган интилиш 20-йилларда бошланган эди. Бу савобли ишга адабиётшунос, драматург, шоир ва ёзувчи Абдулҳамид Мажидий биринчи бўлиб қўл урди. Жумҳуриятда чиқадиган ойнома ва жаридаларда унинг Мирий ҳақидаги қатор мақолалари чоп этилди. Эллигинчи йилларга келиб шоирнинг ижодига қизиқиш, ҳавас янада кучайди. Натижада академик Воҳид Абдулло ва филология фанлари доктори Ботир Валихўжаевларнинг «Мирий ва унинг замондошлари» деб номланган китоби чоп этилди. Адабиётшунос олим Муҳаммаджон Маҳмудов шоирнинг танланган асарларини тўплаб нашр эттирди. Кейинчалик филология фанлари доктори Раҳмонқул Орзибеков XIX асрнинг иккинчи ярмидаги ўзбек адабиёти ҳақида қўлланма ёзиб, уни каттақўрғонлик шоирларга бағишлади.

Ўтган йилнинг охирларида вилоят ҳокимлигига мактуб йўллаб, унда шоир Мирийнинг 1991 йилда нишонланиши лозим бўлган 150 йиллик юбилейи кимларнингдир айби билан ўтказилмай қолганлиги, кеч бўлсада, шу хатони тузатишни илтимос қилган эдик. Мактуб тезда ҳаракатга тушиб кетди,у вилоят ёзувчилари уюшмасига юборилди. Ўз навбатида уюшма адабиётшунос олим Нуриддин Шукуров раҳбарлигида юбилей комиссияси тузди, тадбирлар белгиланди ва, ниҳоят, ўша ҳаракатларнинг натижаси ўлароқ Каттақўрғонда катта шодиёна бўлиб ўтди.

Яна бир мулоҳазаки, айни пайтда, ўша хатнинг бир нусхасини жумҳурият ёзувчилари уюшмасининг собиқ раисига юборган эдим. Лекин ҳанузгача ёзувчилар уюшмасидан жавоб йўқ. Менинг назаримда, бу йил эҳтиром билан ёдланаётган шоирлар қаторига Сўфи Оллоёр, Шавқий Мирий, Ноқислар ҳам қўшилса, нур устига аъло нур бўларди.

Яздон ХУДОЙҚУЛОВ,
ёзувчи, драматург.

● *ХОТИРА*

ТОБУТДАН ТИРИК ЧИҚҚАН ҲОЖИСИДДИҚ

Чиғатой қабристонида Аброр Ҳидоятов дафн этилган жойнинг ёнида бир қабр бор. Кўримсизгина мармар тошдаги қирғизча қалпоқ кийиб, кулимсираб турган сурат остига артист Ҳожисиддиқ Исломов (1891—1933) деб ёзиб қўйилган. Кулги дарғасининг таваллуд топганига юз йил тўлганлиги муносабати билан у ҳақдаги эсдаликлар, хотиралар билан қизиқдим. Бугунги кунда уни таниган, билганларнинг кўпи ўтиб кетишган. Яхшиямки, театримиз музейида икки донагина расми сақланиб қолган экан. Уларнинг тагига 1903 йилда туғилган деб ёзиб қўйилган.

Театршунос Икром Раҳимжонов машҳур актёр ижоди билан шуғулланиб, у туғилган қишлоқ аҳли, кекса авлод билан суҳбатлашгани ва шу асосида кичикроқ бир китоб нашр эттиришга тайёргарлик кўрганини эшитиб қолдим. Унинг маълумотларига кўра, Ҳожисиддиқ Исломов 1897 йилда туғилган экан. Кўриниб турибдики, санъаткорнинг таваллуд топган йили уч хил бўлиб чиқмоқда. У жуда қисқа умр кўрган. Яккаю-ягона ўғли 30-йилларда очликдан вафот этади. Ўзи эса 1933 йилда ўпка касаллиги туфайли ҳаётдан кўз юмади. Унинг қаерга дафн қилинганлиги маълум эмас. Чунки бундан кўп йиллар илгари Чиғатой қабристонида санъаткорлар хилхонаси ташкил этилган бўлиб, унинг суяклари қаердандир олиб келиниб, шу ерга қўйилганлиги маълум бўлди.

У Фарғонанинг Лоғон қишлоғида туғилади. Оиласи ёз ойларида дурадгорлик, аравасозлик, қишда эса тақачилик орқасидан тирикчилик ўтказарди. Отасининг кичиккина дўконидан йил-ўн икки ой одамлар аримас эди. Ёш Сиддиқжон ҳамма ишларга ёрдам берар, айни пайтда катталар гурунгидан баҳраманд бўлар эди. Дўконда кечалари Навоий, Фузулий, Яссавий асарларидан парчалар ўқилар, Фарғона куйларидан хиргойилар янграрди. Ота ўғлига дутор ясаб берганидан сўнг, иккиси ашула айтадиган бўлишди.

Сиддиқжон ёшлигидан ҳозиржавоб ва зукко бўлиб ўсди. Кунлардан бир кун уларнинг жоҳил қўшниси дарахтларининг сояси бизнинг ҳовлига тушади, деб қозига арз қилди. Отаси бетоблиги сабабли қозихонага Сиддиқжон боради. Таъмагир қози бир унга, бир шикоятчига боқарди. Шунда у икки қўлини қорни атрофида айлантириб, катта бир нарса ваъда қилган бўлади. Буни кўрган қози масалани Сиддиқжонлар фойдасига ҳал қилиб беради. У ҳам ваъдасининг устидан чиқади: бозордан катта бир тарвузни олиб келиб, қозининг оёғи остига думалатади...

Бир куни қишлоқдаги тўйга Юсуф қизиқчи келади ва тўй тугагач Сиддиқжонларникида бир неча кун қолади. Унинг айтишича, тўй эгаси машҳур санъаткорни ном чиқариш учун безатилган фойтунда олиб келиб, тўй ўтгач, хайр-маъзурсиз кузатибди. Бу гапларни эшитиб ўтирган Сиддиқжон гап келганда отангни ҳам аяма қабилида ҳазил аралаш дебди: «Уста, артист ҳам бамисоли тобутга ўхшаркан-а, ичида мурда борида қўлма-қўл қилиб қабристонга олиб боришади, кейин эса уни болакайлар судраб кетишади». Машҳур қизиқчи унинг ҳозиржавоблигини кўриб, ўзига шогирд қилиб олишни дилига тугиб қўяди. Бундан қувонган ота ўғлимга катта санъаткорнинг нафаси тегса ёмон бўлмас деб, ўғлини уста билан қўшиб Марғилонга юборади.

Ўша йилларда фарғоналик бир гуруҳ савдогарлар ҳаж сафарига ўзлари билан Юсуфжон қизиқ ва Сиддиқжонни ҳам олиб кетмоқчи бўладилар. Негадир устози сафарга бормай қолади. У замонларда ҳозиргидай техникалар қаёқда дейсиз. Саҳрода от-улов, туя иш берарди. Хуллас, бир амаллаб манзилга етиб боришади. Бойваччалар ҳаждан сўнг хорижий мамлакатларга бориб савдо ишлари билан шуғулланишни мўлжаллашган экан. Бундан хабар топган Сиддиқжон уларга юк бўлишни истамади. Қайтиб кетишга эса пули йўқ. Шунда отаси ясаб берган дуторини чалиб, одамлар гавжум жойларда ўзи билган ашулаларни айтиб пул ишлайди.

Унда одамларни кулдириш қобилияти кучли бўлиб, ҳар куни бирор нарса ўйлаб топарди. Қоғоздан кокил ва эчки соқоли ясар, юзларини алланималар билан бўяб, қулоқларини қимирлатар ва ҳаммани ҳайратга соларди. Айниқса, атрофида болалар гирдикапалак бўлишарди.

Сиддиқжон минг машаққатлар чекиб юртига қайтиб келади. Сўнгра Юсуфжон қизиқни топиб, халқ хизматида бўлишга аҳд қилди. У тез орада ижтимоий мавзуларда ҳам ҳажв қилишга киришди. Қандай ноҳақлик содир бўлса, ўша куниёқ унинг кулгисига дучор бўларди. Бир куни миршабхона бошлиғининг порахўрлигини шаҳарнинг тўрт даҳасига маълум қилганида уни қамаб қўйишади. Уч кун овқатсиз қолганидан сўнг ҳолдан тойиб, устозига: «Ҳожи ўлди, тезда олиб кетинглар», деган мазмунда хат ёзади. Қизиқчиларнинг иши ҳам қизиқ-да. Юсуфжон қизиқ ҳам икки болага тобут судратиб дарров миршабхонага етиб келади. Қараса, шогирди чиндан ҳам ўлиб қолганга ўхшаб ётарди. Гўё уни авайлаб тобутга солади ва маҳаллага олиб келади. Жаноза ўқишга тумонат одам тўпланганида «ўлик» тобутдан шартта туриб, «Ҳожи ўлгани рост, мен унинг арвоҳиман» деб ўзини одамлар ичига уради.

Ўша пайтлари Фарғонада сайёр труппа тузишга ҳаракат қилиб юрган Ҳамза Ҳакимзода Ҳожи Сиддиқнинг довруғини эшитиб уни ишга таклиф этади. Актёр у ерда маълум муддат ишлаб, сўнг санъат соҳасида чуқурроқ билим олиш мақсадида Москвада очилган студияга ўқишга жўнайди. У ердаги муаллимлардан бири машҳур рус актёри Лев Свердлин («Насриддин Бухорода» фильмидаги бош роль ижрочиси) Самарқандда туғилиб ўслиги учун ўзбек ҳаётини, халқ юморларини яхши биларди. У Ҳожисиддиққа алоҳида эътибор билан қараб, кўпинча унга пантомимо (сўзсиз ифодалар) ўйинларини топширарди.

Москвада ўқиб юрган йилларидаёқ Ҳожисиддиқ Исломов кулги устаси деб ном олган. Студияни тамомлаб келгач, ўзбек театр санъатининг ривожланишига катта ҳисса қўшади. Айтишларича, у Юсуфжон қизиқ ҳикоя қилиб берган кулгили Эшон қиёфасида чиқишлар қилиб юраркан. Ўша пайтда театрнинг бадиий эмакдоши Чўлпон унинг ижросидаги Эшон саҳнасини кўрадию, шу асосда «Яна уйланаман» номли пьеса яратади. Эшон ролини турган гапки, Ҳожисиддиқ ниҳоятда қиёматига етказиб бажарган. У ўз шогирди Ўзбекистон халқ артисти Миршоҳид Мироқилов билан кўп йиллар Ҳамза театрида ишлади. Иккалови саҳнага чиқди дегунча томошабинлар кулавериб ичаклари узиларди.

Совуқ қиш кунлари. Театрни иситиш учун кўмир йўқ. Спектакль бошланиши олдидан Ҳожисиддиқ билан Миршоҳид пўстинларга ўралиб саҳнага чиқишади. Шогирдининг Ҳожи ака, Шимолий қутбга кетяпсизми, деган саволига, йўқ, Ҳамза театрига томоша кўргани деб, жавоб қайтаради. Театрга эса эртасигаёқ юқори ташкилотлар кўмир юборишганини кўпчилик санъаткорлар ҳамон кулиб эслашади.

Бугунги кунда Ўзбекистонимиз мустақил бўлиб, унутилганлар эсланаётган экан, жумҳуриятда биринчи бўлиб Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист унвонини олган ажойиб комик актёр Ҳожисиддиқ Исломов хотираси ҳам қайта тикланса яхши бўлар эди.

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ,
Халқ артисти.

Бугун шифохоналарда

ТИББИЁТНИНГ ЗАҲМАТЛИ ЙЎЛЛАРИ

Бу шифокор-раҳбар тўғрисида илк бор хизмат юзасидан 1-Тошкент тиббиёт институтининг шифохонасига борганимда эшитгандим. Кейинчалик тиббиёт фанлари номзоди Муродин Қодировнинг ўзига хос услуби ҳақида шифокорларнинг бир неча суҳбатларини тингладим.

У гарчи 45 ёшда бўлса ҳам, кўринишида 50 ёшларнинг салобати бор. Бу киши 32 ёшида бош врач вазифасида 1-Тошкент Тиббиёт институтининг шифохонасида фавқулодда ўзгаришлар қилишга эришган экан: дастлаб вилоятлардан нажот сўраб келувчи бетоб одамларга шифохона дарвозаси очиб қўйилган. Тутдай тўкиламан деб турган биноларнинг тўрт деворидан бошқа ҳаммасининг янгилаб чиқишнинг ўзи бўлмайди. Орадан йил ўтар-ўтмас музлаб ётган хоналарга илиқлик кирди, бинолар иссиқ-совуқ сув билан таъминланди. Ишлар аста-секин шу йўсинда жонланиб бораверди, йўллар асфальт қилинди. Ободончилик, маиший, хўжалик ишларида амалга оширилган янгиликлар кўзга яққол ташланиб қолди. Гулзорлар, янги қурилган сув ҳавзаси, типовой янги бино...

Эҳтимол, унинг саркашлиги бу борадаги йўлининг равон бўлишига сабабчидир. Янги раҳбарликка тайинланганида у бир нуфузли анжуманда ўрнидан шартта туриб дардини тўкиб солган:

— «Тошкент медицина институтининг шифохонаси бинолари беморлардан ҳам беморроқ аҳволда. Ҳукумат зудлик билан бирор чора кўрмаса, кейин кеч бўлади!»

1989 йилга келиб эса М. Қодиров анча тажриба орттирган, 900 ўринли шифохонага 350 ўрин қўшиб, янги бинолар қуришга эришган эди. Ўша йили Абу Али ибн Сино номли 1-шаҳар шифохонасига бош врач этиб тайинланди.

Муродин Ҳолматович бу ерда мавжуд ютуқларни асраб қолиши, обрўли муассасага обрў қўшиши керак эди. У тезда жамоа кўнглига йўл топди. Олимлар билан бамаслаҳат иш юритди. Ҳовли супурувчидан тортиб ҳакимгача дўстона муомалада бўлди.

Муродин Қодировнинг шифохонада дадил иш юритиб кетишига яна бир сабаб — аввал бу даргоҳда беш йил бош врачнинг жарроҳлик бўйича ўринбосари вазифасида ишлаб кетганлигидир. Қолаверса, жамоа раҳбари Қулаҳмад Ризаевнинг ёшларга ишончи ҳам сабаб бўлган, десам хато бўлмас. (У М. Қодировни 27 ёшида ўзига ўринбосар қилиб олган эди).

— Мен қаерда ишламай ўша жамоанинг бағри кенг, кўпни кўрган ҳаётий тажрибаси мўл ходимлари, шифокорлари билан бамаслаҳат иш олиб бораман, — дейди у. — Шундай ажойиб инсонларга суяниб ишлаганим учун ҳам ишимизда, жамоамизда доим самара, бирлик бўлади. Шифохонамизнинг А. Ғуломов, Д. Болдрева, Э. Абдуллаева, М. Зокирова, Р. Мухторова, С. Баҳриддинов каби кўплаб жонкуярлари борки, улар ўзларининг тажрибаси, маслаҳати, кўмагини мендан ҳеч қачон аямайдилар. Жамоани элга танитадиган ҳам худди мана шундай инсонлардир..

Мана уч йилдирки, у жамоанинг истиқболи йўлида ҳаракат қилаяпти. Кейинги йилларда бевосита унинг ташаббуси билан янги бўлим, марказлар фаолият кўрсата бошлади. Ижтимоий-маиший муаммолар, иқтисодий, маънавий қашшоқлик аҳоли ўртасида йилдан-йилга юрак-қон томир касалликларининг ортиб боришига сабаб бўлмоқда. Бу хасталик навқирон ёшларни ҳам домига тортаётгани ҳеч кимга сир эмас. Қақшаб турган асаблар юракларни зирқиратмоқда... Қишлоқларни қўя турайлик, пойтахтда ҳам кардиология бўлимлари жуда кам. Шунинг учун мазкур шифохонада кардиология маркази ташкил этилди. Маълумотларга кўра, ўткир юрак хуружидан вафот этиш шаҳардаги бошқа шифохоналарга қараганда бу ерда 9—10 фоиз камайган.

Шунингдек, шифохонада куйганларни даволаш бўлими ҳам фаолият кўрсатади.

Усти ялтироқ жамиятнинг чигал тузилмаси катта-катта муаммоларни йўлимизга кўндаланг қилиб қўйди. Бугун илк қадамлар ташлаб ойдинлик сари интилаётган ёш мамлакатимиз ҳали кўп заҳмат чекишига тўғри келади. Ўзга соҳалар каби Ўзбекистоннинг тиббиёти ҳам нотоб аҳволга тушиб қолгани сир эмас. Мана шу бемор тиббиётимизни соғайтирмоқ йўлида жон куйдириб меҳнат қилаётганлар орасида Муродин Қодировга ўхшаган заҳматкаш кишилар борлиги кишига таскин беради.

Тоҳир ДОЛИ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

Савобдан бенасиб қолманг...

Косон шаҳар ҳокимлиги ва кенг жамоатчиликнинг ташаббуси билан Амир Темур жамғармаси ташкил этилди.

Жамғармани ташкил этишдан кўзланган мақсад шаҳарда барпо этилган соҳибқирон номидаги истироҳат боғини аҳолининг кўнгилли ҳордиқ масканига айлантириш, мавжуд тарихий ёдгорликларни асраш ва таъмирлаш, шаҳарни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш сингари бошқа муҳим долзарб тадбирларни амалга оширишдан иборатдир.

Амир Темур жамғармасига хўжаликлар, идоралар, ташкилотлар, корхоналар, завод-фабрикаларнинг ишчи, хизматчилари, фуқаролар, қўйингки, Косон шаҳри истиқболини кўзловчи жамики савобталаб кишилар кўнгилларидан чиқариб баҳолиқудрат маблағ ўтказишлари мумкин.

Косон тумани ҳокимлиги биринчилардан бўлиб бу хайрли тадбирни қўллаб-кувватлади ва 10 минг сўм маблағ ажратди. Шундан сўнг кўплаб корхоналар ва ташкилотлар ҳам ўз ҳимматларини кўрсата бошладилар. Жумладан, Косон савдо акционерлик жамияти жамоаси бир кунлик иш ҳақлари (50 минг сўм) ни, 21-автокорхона жамоаси 10 минг сўм, меҳнат фахрийси Пирим Ҳазратов нафақасидан минг сўмни Амир Темур жамғармасига ўтказишларини маълум қилди.

Жамғармага ҳисса қўшишга ошиқаётганлар сони тобора ошиб бормоқда.

Баҳолиқудрат маблағ ўтказишни ихтиёр этувчи савобталаблар, узоқ-яқинда яшовчи Косон фарзандлари, олийҳиммат инсонлар жамғармага атаган маблағларини қўйидаги манзилгоҳга ўтказишлари мумкин:

731100. Қашқадарё вилояти, Косон акционерлик тижорат деҳқончилик-саноат банки. Банк коди — 171001404. Амир Темур жамғармаси ҳисоб рақами — 021130522.

Бу хайрли ишга ҳисса қўшишни ихтиёр этганларга буюк бобомиз Амир Темур руҳи мададкор бўлғай. Савобдан бенасиб қолманг, азизлар!

Нормамат ТОҒА,
журналист.

ОЛАМНИ ГЎЗАЛЛИК ҚУТҚАРАДИ

Риштон сопол буюмлари ўзбекнинг бирор хонадони йўқки, кириб бормаган бўлса. Ўзининг нафислиги, ранг-баранглиги, пишиқлиги билан етти иқлимга машҳур Риштон кулолчилари яратган буюмлар асрлар давомида эъзозланиб келинаётир. Асрдан-асрга бу санъат авлоддан-авлодга, қўлдан-қўлга ўтиб янада сайқал топаётир.

Уста Иброҳимжон Комиловни нафақат Риштонда, балки водийда танимаган одам йўқ. Ўзбекистон халқ рассоми, халқ амалий санъати устаси уста Иброҳимжон Комилов асарлари жаҳоннинг ўндан ортиқ мамлакатида бўлиб ўтган кўргазмаларда қатнашган. Уста Иброҳимжон қирқдан ортиқ шогирдлар тайёрлади. Ҳозир эса шогирдлари ҳам уста билан бир қаторда меҳнат қилишаётир.

СУРАТЛАРДА: Уста Иброҳимжон. Кулолчилик асарлари ҳали кўп хонадонларнинг кўркига айланади.

Ш. ОЛИМОВ олган сурат.

Футбол янгиликлари

БЛОХИН СЎЗИНИНГ УСТИДАН ЧИҚДИ

ОВРЎПОДА кучли футбол жамоалари ўртасидаги биллур соврин мусобақаларининг дастлабки босқичи ўйинлари якунланди. Ўзбекистон Футбол федерацияси ФИФАга қабул қилинмаганлиги сабабли табиийки жумҳуриятимиз футбол ишқибозлари қўшни давлатлар жамоалари орасида ўзларининг севимли командасини кўролмадилар.

Икки ҳафта муқаддам Одессанинг «Черноморец» футболчилари Грецияда «Олимпиакос»ни 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратганди. Ўшанда Пирей жамоасига устозлик қилаётган Олег Блохин Одессада ўтадиган жавоб ўйинида албатта ғалаба қозонамиз, деган эди. Олег сўзининг устидан чиқди: унинг жамоаси мезбонларни 3:0 ҳисобида доғда қолдириб, кейинги босқичга йўлланма олди. Қизиғи шундаки, «Черноморец» дарвозасига тўпларнинг иккитасини «Динамо» (Киев) жамоасининг собиқ ўйинчилари Геннадий Литовченко ва Олег Протасов киритишди.

«Динамо» (Киев) жамоаси эса Венада Австриянинг «Рапид» жамоасига қарши тўп суриб мағлубиятга учради. — 2:3. Лекин киевликлар ўз майдонида 1:0 ҳисобида ғалаба қозонишганди. Сафарда киритилган тўплар уларни кейинги босқичга олиб чиқди. Чемпионлар кубоги баҳсида эса Симферополнинг «Таврия» футболчилари, Швейцариянинг «Сьон» жамоаси билан бўлган иккала ўйинни бой берди — 1:4, 1:3.

Россия жамоалари биринчи босқичини муваффақиятли якунладилар. «Торпедо» (Москва) ўз майдонида Англиянинг «Манчестер Юнайтед» жамоасини қабул қилди. 11 метрли жарима тўпни тепишда москваликларнинг қўли баланд келди — 4:3. Москва армиячилари эса Исландиянинг «Викингур» жамоасидан икки бор устун келди — 4:2, 1:0.

Умид қиламизки, кейинги мусобақалар мавсумигача Ўзбекистон терма командаси ФИФАга аъзо бўлиб, жаҳон футболчилари билан катта майдонларда тўп суради.

КУЧНИ ЎЙИНГОҲДА КЎРСАТАЙЛИК

ОММАВИЙ ўйинлар, айниқса, спорт мусобақалари азал-азалдан ҳад-ҳудуд, чегара деган чеклашларга бўйсунмай келган. У пайдо бўлибдики, халқаро миллий муносабатларга илиқлик бахш этади, сарҳад билмай дунё кезиб, давлатлар ўртасидаги аҳилликка баҳолиқудрат ҳисса қўшади.

Бугунги кунда бағри эзгуликка лиммо-лим ўзбек диёрида яшовчи ҳар бир фуқаро Тожикистонда бўлаётган воқеаларга бефарқ бўлолмайди. Бу ҳунрезлик Туркистон ерида улғайиб, камол топган спортчилар, миллий ўйин усталари қалбини ҳам қаттиқ жароҳатлади. Катта-кичик оммавий ўйинлари, мусобақалари, тўйлари бир-бирисиз татимайдиган ўзбек, қозоқ, қирғиз, туркман эли ўз қардоши уйининг ўт-олов искanжасида жизғанак бўлаётганига бефарқ қараб туриши жуда оғир.

Жаҳон мусобақаларида ўзининг кучли спортчилари билан қатнашиб келган тожикистонлик биродарларимизни бутун дунё билади ва тан олади. Яқинда миллий кураш бўйича ўтказилган халқаро мусобақаларнинг тожик қардошларимизсиз қизиқарли якунланиши мумкин эмас эди. Уларнинг ҳамжиҳатлиги Қоракўл ва Шаҳрисабзда бўлиб ўтган мусобақалар давомида долғаланган бўлса ажаб эмас.

Биз спортчилар неча йиллар орзиқиб кутган мустақиллик даври шабадаси кўкрагимизга теккан бир даврда қардош тожик полвон дўстларимизнинг бундай аҳволга тушиб қолганини эшитиб ташвишландик, уларнинг тинчлик йўли билан фаровонликка эришиши ва тез орада анъанавий спорт мусобақаларини бошлаб юборишига тўсқинлик қилаётган тўполоннинг барҳам топиши учун қайғурмоқдамиз. Беихтиёр, дунёни ўзининг моҳирлиги ва кучлилиги, чаққонлиги билан қойил қолдирган спортчилар — Зебинисо Рустамова, Саидмўмин Раҳимов, Мамашариф Сулаймонов, Нарзулла Каримов, Бўри полвон, Ҳазрат Довид, Эргаш Сароев ва бошқа тожик спортчилари, қайдасизлар, дегим келади. Сизлар тожик байроғини жаҳонга танитганингизда қувончдан бизнинг кўзларимизга севинч ёшлари қалқиган эди. Наҳотки, шундай қувончли кунлар қайтмаса?! Айниқса, Япония, Франция, Германия, Англия, Болгария ва бошқа бирқанча давлатлар спорт ўйинларида алоҳида мустақил давлат сифатида қатнашганини кўриб, биз ҳам шундай бўлишни орзу қилмаганмидик?! Сизларни бу кунларга солганлар, орангизга совуқлик солаётганлар, албатта, жазосини топажак. Алоҳида Тожикистон давлати сифатида БМТга аъзо бўлишингизни, МОК (Миллий олимпия қўмитаси)га қабул қилиниб, спортчиларингиз жаҳон миқёсида республикангиз шарафини ҳимоя қилиш бахтига эришдим, деб турганда қувончингизга шерик бўлиш ўрнига уни мотамга айлантираётган нопок кимсалар бир кун келиб азобини тортғуси. Ўзбек спортчилари барча тожик дўстларининг ўзаро баҳсларини қўлда қурол олиб эмас, балки ҳақиқий мардлар майдонида, ўйингоҳларда спорт мусобақаларини ўтказиш йўли билан ҳал этишга чорлайди.

Қисқача қилиб айтганда, ўзбек ва тожик спортчилари халқимизга ҳар томонлама мадад бўлиб, мустақил давлатларимизнинг келажаги учун қўлларидан неки келса, аямасликлари шарт деб биламан.

Комил ЮСУПОВ,
Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раисининг муовини.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖЎРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси. Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 21.30. № Г—410. Тираж 28596. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12